Nummer 40 Donderdag 1 October 1931 31ste Jaargang

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING
„OOST EN WEST"

HET LIDMAATSCHAP der Vereeniging bedraagt f 5.— 's jaars (minimum) met inbegrip van kostelooze toezending van het Koloniaal Weekblad.

VAN HET HOOFDBESTUUR.

Officieele mededeeling.

Nederland te Parijs in 1931.
Gedenkboek van de Nederlandsche Deelneming aan de Internationale Koloniale Tentoonstelling.
Uitgave van de Vereeniging „Oost en West", ten bate van het Steuncomité Parijs.
Onder Redactie van Dr. H. H. Zeijlstra Fzn., lid van het Hoofdbestuur van „Oost en West".
Reeds hebben hun medewerking toegezegd de heeren Prof. Dr. L. P. le Cosquino de Bussy, Prof. J. C. van Eerde, P. A. J. Moojen, K. van der Veer, Dr. L. J. van der Waals, Dr. F. C. Wieder, R. Zuyderhoff, D. J. Balfoort en mevr. M. C. van Zeggelen.
Het boek zal worden gedrukt op Kunstdrukpapier en rijk worden geïllustreerd. De prijs zal bedragen *f* 5.— ingenaaid en *f* 6.50 in linnen stempelband.

In aansluiting met het vorenstaand worden zij, die foto's of andere afbeeldingen van het inwendige van het oorspronkelijke paviljoen of van verloren gegane voorwerpen onder hunne berusting hebben, uitgenoodigd deze, met bijschrift, te willen toezenden aan den heer Dr. H. H. Zeijlstra Fzn. voornoemd, Singel 1, Deventer, opdat daarvan eventueel gebruik gemaakt kan worden bij de samenstelling van het Gedenkboek.
Desgewenscht ontvangt men een en ander weder terug.

GRATIS!

Zij die met of na 1 October 1931 als lid tot de Vereeniging toetreden (minimum contributie *f* 5.— 's jaars) ontvangen gratis het „Kolon. Weekblad" over het laatste kwartaal van dit jaar.

Steuncomité-Parijs.

Den schenkers werd het door „Oost en West" uitgegeven werkje „Onze Overzeesche Gewesten" bij wijze van kwitantie en onder dankbetuiging toegezonden.

Zij, die dit boekje onverhoopt niet mochten ontvangen hebben, gelieven hiervan even te berichten, opdat de toezending onverwijld volge.

Gespecificeerde opgave, onder initialen, van de per giro ingekomen gelden van 19 t/m. 25 September.

Breda: Kamer v. Kooph. *f* 100,—.
Den Haag: Mej. A. M. (Batavia) *f* 5,—.
Westzaan: H. E.—W. *f* 2.50.

Deze bedragen vormen een *per giro* ontvangen som van .... *f* 107,50
Reeds verantw. van 30 Juni t/m. 18 Sept. (Zie vorig K.W.) .... „ 38.767,73
Geen kasgelden.
Verantw. van 30 Juni af (Zie vorig K.W.) .... „ 2.129,15
Geen storting bij het Agentschap der Ned. Handelmij., alhier.
Verantw. van 30 Juni af (Zie vorig K.W.) .... „ 10.883,75

Totaal t/m. 26 Sept. (Giro t/m. 25 Sept.) .... *f* 51.888,13

10 Sept. Overgemaakt aan de Ned. Handelmij. te Amsterdam (Zie vorig K.W.) .... „ 48.000,—

Resteert *f* 3.888,13
HET STEUNCOMITÉ PARIJS.

PROPAGANDA?

Met een regelmaat, die niet faalt, wisselen de seizoenen. Nu is het herfst en in de natuur de decadencie, de aftakeling; straks het afsterven, de doodsche winter. Decadencie ook in de wereld er buiten, een periode van inzinking gelijk deze weliswaar, onregelmatig, zich herhaalt, maar thans met dieper val dan in lange tijden te voren.

Het voeren van andere propaganda dan die welke rechtstreeks voert tot opheffing van een in staat van ontreddering verkeerend economisch leven, schijnt wel een burlesk pogen, een hoon aan den tijdgeest — schijnt — want vele wegen kunnen leiden naar eenzelfde doel dat bereikt moet worden en propaganda door mede- en samenwerking in belangrijke, schoon bijkomstige zaken, goed, nuttig en noodig, zal het streven ten goede komen om een uit hare banen geslagen wereld, wederom in het juiste spoor te brengen. In het besef hiervan staat Oost en West, het meest geëigende seizoen daartoe aangebroken, gereed met hare propaganda voor het onderhouden en versterken van den band tusschen de Europeesche en Overzeesche deelen van het Rijk en het, dientengevolge, trachten te keeren van de invloeden welke met die oogmerken, strijdig zijn. Die propaganda is daarom te meer noodzakelijk, gelijk hiervoren reeds werd aangeduid, nademaal Oost en West op haar terrein, krachtens haar doel, bijdragen kan aan het bevorderen van saamhoorigheid, rust en orde, welke te samen het grondvlak vormen op hetwelk een beter economisch bouwwerk zal kunnen opgetrokken worden.

Dat het voeren van propaganda met ethische beweegredenen, in deze tijdsomstandigheden, in hooge mate belemmerd wordt, spreekt vanzelf, evenzeer als dat ze minder dan ooit, dienstbaar zal zijn aan het toetreden tot het lidmaatschap. De bladeren vallen van de boomen en uit onze ledenlijst vallen de namen weg van begunstigers en leden, van sommigen die tientallen van jaren ons trouw gebleven zijn.

Oost en West deelt dit lot met alle andere vereenigingen, welk doel zij ook beoogen.

Maar het zal Hoofdbestuur en overige besturen er niet toe leiden bij de pakken neer te gaan zitten, integendeel, met vernieuwde krachtsinspanning zal de hand aan den ploeg geslagen worden. Reeds zijn er teekenen welke er op wijzen dat in de afdeelingen een krachtige actie wordt ingezet. Zoo leest men b.v. in het Koloniaal Weekblad van 24 September, in een verslag van de afdeeling Apeldoorn, waar het seizoen begonnen is met een voordracht van den Voorzitter, dat de aandacht der leden met nadruk gevestigd wordt op de dringende noodzakelijkheid het ledental te vertienvoudigen! terwijl het Bestuur de toename van het ledental tot een onderwerp van bespreking gemaakt heeft.

En Apeldoorn staat in dit opzicht niet alleen, ook in andere afdeelingen wordt een krachtdadige actie voorbereid.

Propaganda?

Ja, in weerwil van den slechten tijd, of beter, juist daarom, en het vraagteeken kan komen te vervallen.

*
* *

De Leider van het Informatie-bureau haalt in zijn Jaarverslag 1931 een dichtregel aan van den Belgischen dichter Emile Verhaeren:

„La vie est à monter, et non pas à descendre."

Zoo is het en niet anders; wij moeten door den slechten tijd heen naar een beteren, die komen zal, of, zooals een Fransch dichter van wat ouderen datum (V. de Laprade) het uitdrukt in een paar troostvolle regels:

„En traversant le mal, nous marchons vers le bien.
Le bien de toute chose est la source et le terme."

Aan den arbeid!

Nagekomen Berichten.

Cocosvezels en hun toepassingen.

Mededeelingen betreffende een nieuw anti-corrosie middel voor de bescherming van ondergrondsche buizen en electrische kabels.

De heer B. H. G. van der Jagt, Thomsonlaan 15, Den Haag, schrijft ons:

Zooals bekend mag worden verondersteld, is een veel gebezigd middel om ondergrondsche ijzeren en stalen buizen tegen corrosie te beschermen het bestrijken daarvan met asfalt. Als medium om het asfalt in een voldoende dikke laag op de buizen te brengen, wordt juteweefsel gebruikt.

Dr. S. G. Barker, Director of Research van de Wool Industries Research Association, Torridon Headingley, Leeds, heeft nu bevonden dat, door inplaats van juteweefsels, weefsels van cocosvezels te gebruiken, gedrenkt in een speciale soort asfalt volgens zijn eigen samenstelling, een afdoende bescherming van ijzeren en stalen ondergrondsche buizen, tegen corrosie, verkregen is.

Dr. Barker is vroeger Director of Industries geweest in den Britsch Indischen Staat Travancore en was als zoodanig hoofd van het cocosproefstation aldaar en wordt geacht te zijn een der beste cocosvezeldeskundigen van het Britsche Rijk.

Zijn onderzoekingen op het gebied der bescherming van buizen tegen corrosie, dagteekenen reeds van jaren geleden en dat is o. a. de reden geweest, dat hem is opgedragen nog eens een nader onderzoek in te stellen, na de geweldige gasexplosie, die in Londen, in December 1928, de straten Holborn en Shaftesbury Avenue openreet en voor millioenen schade veroorzaakte.

Dr. Barker was reeds lang bekend met de groote kwaliteiten der cocosvezels, in verband met de corrosie bestrijding. De groote moeilijkheid was echter, dat men niet in staat was, om de cocosvezels in voor het doel geschikte garens en weefsels te verwerken. De met de hand gesponnen cocosgarens en de daarvan gemaakte weefsels, zijn te stug en te grof om voor het doel in aanmerking te komen.

Door het Imperial Institute te Londen, op mijn werk attent gemaakt, betreffende het mechanische winnen, spinnen en weven van cocosvezels en cocosgarens, waarvan ook een beschrijving verschenen is in de Ingenieur no. 32 van het jaar 1930, heeft hij gedurende 1½ jaar mijn werkwijzen onderzocht en is tot de conclusie gekomen, dat deze en de resultaten daarvan aan alle gestelde eischen voldoen.

Zijn onderzoekingen hebben zich behalve op technisch, ook op bacteriologisch, chemisch en electrotechnisch gebied uitgestrekt en in alle gevallen was de superioriteit van de cocosvezels het eindresultaat.

Tot mijn groote spijt ontbreekt mij de deskundigheid op de drie laatst genoemde gebieden en kan ik alleen inlichtingen verstrekken op technisch gebied, doch gegevens die de waarde van de cocosvezels duidelijk aantoonen.

a. Cocosvezels, komende van een zeer oliehoudende vrucht, kunnen vetten en olieën verdragen als geen andere.

b. Cocosvezels zijn niet alleen bestand tegen vocht, maar ook tegen zeewater en wat nog meer zegt, tegen tropisch zeewater, ja zelfs tegen brak water, aan de monden der groote rivieren.

Het bewijs daarvoor is wel is waar reeds sedert jaren gegeven, doch ik wil nog even attent maken op het uithoudingsvermogen van deurmatten en tapijten van cocosvezels, zooals men zoovele op bijv. groote tentoonstellingen kan aanschouwen. Cocosbolsters worden soms 1½ jaar geroot in de zgn. backwaters aan de Coromandel Coast (zie o. a. het boek van Prof. Dr. A. J. Kluyver).

Wanneer balen jutevezels, uit Britsch Indië aangevoerd, door vocht en vooral zeewater aangetast zijn, wordt er meestal 80 % door de assurantie vergoed, omdat van dermate beschadigde vezels niet veel meer te maken is.

c. De electriciteit van cocosvezels en mechanisch gesponnen cocosgarens is ca. 30 % tot de breukgrens. Die van jute ca. 2 %.

Een bescherming van cocosweefsel, gedrenkt in een bepaalde soort asfalt, heeft dus dezelfde elasticiteit, als de stalen buizen en schuifspanningen, die optreden kunnen, tusschen de bedekking en de buizen zelf of in de bedekking zelf, zullen niet tot breuken der cocosvezeltjes leiden, zooals dat bij de jute het geval is.

d. Een der grootste qualiteiten van de cocosvezel is wel zijn groot borstel vermogen, hetgeen vooral bij beschermingen van ondergrondsche buizen en electrische grondkabels een overwegende rol speelt.

Ondergrondsche buizen, vooral voor de voortleiding van vloeistoffen als water en petroleum, zijn voortdurend in beweging. Soms nemen die bewegingen, door waterslag e. d. den vorm van stooten aan van groote mechanische kracht. Door temperatuursverschillen zetten de buizen in en uit. Doch vooral in groote steden en langs hoofdwegen, is de eigen beweging van den bodem, door het zware verkeer, beduidend.

Vooral daar waar de buizen in scherpen bodem liggen, schuurt of borstelt de grond voortdurend tegen de beschermende laag asfalt. Ofschoon asfalt onder sommige omstandigheden een enorm borstelvermogen bezit, wordt de asfalt gebruikt voor anticorrosie doeleinden soms na zeer kortijn tijd, plaatselijk weggeschuurd. Alsdan komen bij juteweefsels de jutevezels blootgesteld aan vocht en bacteria en na betrekkelijk korten tijd is de beschermende laag verdwenen en krijgt een klein deel van de buis, direct contact met de buitenaarde. Daar waar vagebondeerende electrische stroomen optreden, kan in of uittreding van die stroomen, opgehoopt op een bepaald punt, een vernietigende electrolytische werking teweeg brengen, die de corrosie bespoedigt.

Welke vorm ook een bescherming van ondergrondsche buizen tegen corrosie aan mag nemen, een der eerste voorwaarden zal zijn, dat zij bestand is tegen afschuring, ontstaan door de bewegingen van buis en bodem.

Bij cocosvezels wordt de beschermende buitenste laag asfalt natuurlijk even snel weggeschuurd als bij jute, maar komt een cocosvezel bloot te liggen, dan kan die alle acties van den bodem weerstaan, dank zij de hiervoren genoemde kwaliteiten.

Volgens de onderzoekingen van Dr. Barker hebben de bacteria geen vat op de vezels. Eigen proeven hebben aangetoond, dat het mogelijk is, om gedurende bijna acht jaren cocosvezels te bewaren op een verzadigde oplossing van zwavelzure ammonia en water, zonder dat de vezel veel aan kracht en elasticiteit inboet. Jutevezels waren onder dezelfde omstandigheden in acht weken vernietigd. Men kan cocosvezels koken in een caustic soda oplossing van 15 % gedurende eenige uren, zonder dat men in staat is de vezels weg te koken.

Brengt men een voldoende dik cocosweefsel rond de buizen, vooral wanneer deze van grootere diameter zijn, dan kan het jaren duren alvorens de

Uit mijn Siameesch Dagboek

(Wonderlijke dingen)

door

L. D. PETIT.

Niet echter ons gezelschap. Met wijd opengesperde neusvleugels snoven ze op — als het dag geweest was zou men gezien hebben dat ik kleurde daar ik een gevoel had of het mijn schuld was.

„Waar kan nu die lucht vandaan komen, er is geen land te bekennen! en hoeveel mijlen zijn wij niet van het land af, waar die plant groeit!" zei een onzer uit het gezelschap opstaande en zich over de reeling heenbuigend. Hij kon het weten daar hij verbonden was aan een Plantentuin in de Malay States. „Dat is sterk!" vervolgde hij.

„Wat is sterk" vroeg ik met begrijpelijke belangstelling.

„Ruikt u niets?"

Ik haalde mijn neus op, snoof en loog toen „nee, niet bepaald iets bijzonders."

Een Deliplanter, vlak naast mij, snoof hoorbaar, „ajasses, het lijkt wel wierook, van die verrekte doepa die ze gebruiken bij slametans" en bulderend „jongos, minta bon!"

De jongos kwam, blijkbaar een Madoerees, zijn hoofddoek geknoopt en eindigend in een sierlijk recht opstaande punt.

„Mag de jongos eerst even mijn sjaal halen, ik krijg het wat kil", vroeg mijn vrouw, den jongos gelijk den sleutel van onze hut gevend.

Met groote verschrikte oogen stond even later de jongos voor ons, trillend van hoofd tot voeten. Wij werden niets uit hem wijs, de klanken die hij uitbracht waren onverstaanbaar.... juist kwam een tweede officier voorbij wien wij vroegen den jongos te willen meenemen naar den hofmeester, wij voelden ons niets op ons gemak, het zou toch de eerste keer niet zijn dat er plotseling een door schrik, door angst, ja door wat dan ook „matagelap" was geworden.

Een tijdje later kwam de hofmeester bij ons, vertelde dat hij met heel veel moeite uit den jongos wijs was geworden en dat zijn verhaal hierop neer kwam, dat hij, de deur van onze hut openend om de sjaal te halen, plotseling den reuk van doodenbloemen inademde en het net was of er iemand hem wilde vasthouden — of een plant zich om hem heen kronkelde.

De man uit Deli verbrak de stilte, maar ook tevens de angstige stemming welke ontstaan was na het sombere verhaal van den hofmeester.

„Wel verdomme" riep hij uit, kom laten wij gaan kijken, maar nu dadelijk, lekas!"

Het kleine groepje verdrong zich nu voor de open deur van onze hut, en werkelijk het was zóó, het rook naar Kambodja, het rook naar Katjoe piring, het rook naar Datura's.... de maan scheen door de patrijspoort, bescheen het Boeddhabeeld en het was of het met zijn eeuwige glimlach aan het troepje menschen dat zich bij de deur verdrong, vroeg „waarom die angst — waarom zoo schuw?"

Die glimlach irriteerde mij, maakte mij boos en tevens bruut, „wel verdomme" mompelde ik „laat mij eens door, nu wil ik het mijne er van hebben", nam het beeld in de hand, gaf het uiteinde van de rijststroo-kabel in de handen van den planter en wikkelde zoo het beeld af.

Het was een gewoon Boeddhabeeld, zooals men overal in Siam tegenkomt, van het type zooals elke Siamees voor zich laat maken, bij meerderjarigheid van zijn kinderen, bij hun huwelijk, bij op reis gaan, kortom bij elke mijlpaal in het menschelijk leven.

Het was een product van die kunstenaars in het Oosten welke arbeiden met het gezicht op de Eeuwigheid, zonder jacht naar eer en wier ziel open ligt voor het heilige en verhevene. Hun kunst is de kunst der Stilte, der kalmte — de kunst van de gemoedsvrede en van de kristallijnen rust.

Ook de handhouding van het beeld was niets bijzonders, het was de gewone houding van den Boeddha, de rechterhand uitstrekkend over de rechterknie, met de vingertoppen de aarde aanrakend, daarmede deze tot getuige oproepend dat hij doen zou datgene wat hij beloofd had te doen.

De beenen in volkomen rust onder het opgerichte lichaam, gekruist met de voetzolen naar boven, soepel en leenig, zooals alleen een echte Oosterling dat vermag te doen. Onder de beenen met de bloote voeten plooit zich de rand van het monniksgewaad dat ook zichtbaar is over de linkerborst.

Nu ging het beeld van hand tot hand — ieder rook er aan — de dames gigelden, begrepen niet wat wij toch met zoo'n raar beeld moesten doen — er was echter niets bijzonders aan te zien, het was een heel gewoon Boeddhabeeld.

Nu was er geen spanning meer, men ging terug naar de stoelen, ik zette het beeld weer op zijn plaatsje, boven op de koffers tegen de middendeur

beschermende vezellaag is weggeschuurd en de ijzeren buis in direct contact komt met de buitenaarde. Eenzelfde dik weefsel beschermt de buizen ook gedurende het transport van de fabriek naar de plaats waar de buizen verlegd moeten worden, ofschoon het impregneeren ook ter plaatse mogelijk is, omdat een absolute droogte van het weefsel, zooals bij jute, niet noodig is. Men zou dus de buizen terplaatse der montage met cocosweefsel kunnen omwikkelen en de geheele buis eenigen tijd in de kokende asfalt laten liggen en laten afkoelen.

De lasschen der buizen moeten ter plaatse omwikkeld worden en kunnen deze behandeld worden met dezelfde zorg als de lasschen van electrische grondkabels.

Rekent men bijv. voor een petroleumleiding van 7 inch binnen diameter, een zwaar cocosweefsel van 1270 gram per M.², dan is er per strekkenden meter 750 gram weefsel noodig. Rekent men den verkoopsprijs op £ 50 per ton, dan zou die bescherming aan weefsel 45 cent per meter kosten. Wanneer men de totaalkosten van een dergelijke leiding in aanmerking neemt, dus inclusief kosten der buizen, verbindingen, transport en verleggen, dan zal men na kunnen gaan, dat reeds de mogelijkheid om den levensduur van een buis met één jaar te verlengen, reeds loonend zou zijn. Gezien echter de voordeelen van cocosvezels ten opzichte van jutevezels of welke andere vezels ook, zal een afdoende bescherming verkregen worden, die de buizen een groot aantal jaren tegen corrosie zal beschermen en waarvan de prijs der bescherming in geen verhouding staat met het voordeel van den langeren levensduur.

Voor buizen van geringeren diameter zou een weefsel van 600 tot 700 gram per M.² gebruikt kunnen worden.

De bescherming van electrische grondkabels.

Wanneer men inplaats van de electrische grondkabels met jutegarens, met cocosgarens omwikkelt, eveneens gedrenkt in asfalt, dan verkrijgt men dezelfde voordeelen der vezels als bij de bescherming van buizen aangetoond is. Daardoor zal het ook veel langer duren, alvorens de beschermende laag van de ijzeren bandages rondom den loodmantel, verwijderd is, zoodat deze minder snel aan corrosie zullen worden blootgesteld. Vooral in de tropen is dat van een enorm voordeel, omdat de termieten met gemak door den loodmantel heenvreten om bij de papierisolatie te komen.

Jute biedt voor witte mieren geen beletsel, doch djattiehout en de vezels van de aren en cocospalm, zijn een niet door hen uitverkoren voeding.

Een bescherming van electrische grondkabels door cocogarens in plaats van met jutegarens, zou dus een beduidende verbetering beteekenen. Daar incidenteel de corrosie hier een rol speelt, was het noodig hierop de aandacht te vestigen.

Van het enorme gebied der corrosie is zeker de bescherming van ondergrondsche buizen en kabels een voornaam deel, omdat deze in vele vormen, die zaken in onze woningen brengen, die een eerste behoefte geworden zijn in ons dagelijksch bestaan.

Behalve dat cocosvezels dus van groote waarde zullen zijn voor de corrosie bestrijding, mag ik er nog wel attent op maken, dat cocosvezels momenteel in enorme quantiteiten, nu in Nederlandsch-Indië worden weggeworpen en dus dáár tot waarde gebracht, een verbetering zou beteekenen van onze nationale en koloniale belangen."

Van Week tot Week.

Van Maandag 21 tot Zondag 27 September.

Voor de naaste toekomst wordt salarisverlaging in de suikerindustrie en stopzetting van het bedrijf van een aantal ondernemingen voorspeld. Te hopen is voor de werkers in de suikerindustrie, die toch al reeds zoo zwaar getroffen zijn door het verliezen van hunne tantièmes en gratificaties, alsmede door andere bezuinigingen waartoe de suikerindustrie zich genoopt heeft gezien, dat deze sombere voorspelling niet in vervulling zal behoeven te gaan.

Men verneemt, dat de nieuwe klasse-indeeling voor gouvernementspassagiers op de mailschepen definitief met ingang van 1 Januari 1932 ingaat.

*De proefweg te Telok Betong, vervaardigd van rub*ber-asphalt-tegels als tusschenlaag, is voor het publiek verkeer opengesteld. De resident der Lampongs sprak de hoop uit dat aanleg van dergelijke wegen een aanzienlijke vermeerdering van het rubbergebruik tot gevolg zou hebben. Het systeem laat zwaar verkeer toe tegen zeer lagen prijs. Met belangstelling zal de uitkomst van deze proef zeker ook in Europa worden gevolgd.

De Inheemsche coöperatieve beweging in Oost-Java breidt zich steeds uit, hoewel de malaise de omzetten vermindert. Te Soerabaja is een vergadering gehouden van de Federatie van Coöperaties, waaraan werd deelgenomen door vertegenwoordigers van 226 coöperaties. De winst over 1930 werd voor het bedrijf bestemd. Ze bedraagt gemiddeld *f* 20.000 per maand. Vooral de omzet in sigaretten blijkt veelbelovend.

*Te Bandoeng is den 23sten dezer de jubileumsconfe*rentie van den Ned.-Indischen Zendingsbond aangevangen met een zeer druk bezochte ontmoetingssamenkomst. De geheele Protestantsche zending was vertegenwoordigd. Aanwezig waren zendelingen, missionaires en predikanten uit alle deelen van Java, Nieuw-Guinea, Celebes, de Bataklanden, enz. De heer Woortman, zendelingleeraar, sprak het inleidingswoord.

De tinconferentie, den 23sten dezer te Parijs bijeen, legde er den nadruk op, dat de vijf regeeringen eendrachtig samenwerken; alle berichten, die dit loochenen, zijn tendentieus. Sedert 1 September staat de productie van Malakka op 40 procent.

Het contrôle comité van de Internationale Tin Pool was reeds Maandag te Parijs bijeengekomen, onder voorzitterschap van Sir John Campbell.

Het heeft nauwkeurig de documenten nagegaan betreffende het tin, dat in de eerste maand van zijn optreden in de Pool is ingebracht; aan de hand daarvan werd verklaard, dat de door de Pool aldus verkregen hoeveelheid 5000 tons bedraagt. Deze geheele voorraad is en blijft opgenomen in de zichtbare voorraden.

De volgende vergadering van het contrôle comité zal worden gehouden te Londen op 21 October.

Bij den Volksraad is een ontwerp-wijziging van de Comptabiliteitswet ingediend, welke aan de Algemeene Rekenkamer dezelfde bevoegdheid toekent

en knipte het licht uit — maar kon toch niet nalaten, alvorens de deur te sluiten, nog even een blik naar binnen te werpen — de maanstralen belichtten de hut, belichtten het beeld, weer zag ik die glimlach, een glimlach van Een die weet!

Na eenigen tijd waren wij thuis. Het Boeddhabeeld hadden wij een plaatsje gegeven te midden van mijne verzamelingen als een soort pièce de milieu op een oude bronzen schaal (talam) rustend op een tafeltje dat getorst wordt door vier olifanten, staaltjes van prachtig houtsnijwerk der Siameesche beeldhouwers.

En zoo stond het daar, vlak bij zielebeelden van Nias, korwars van Nieuw Guinea, maskers van Bali, doodendoeken van Soemba. Wij waren al met het idee vertrouwd geraakt dat wij elk oogenblik weer die lucht zouden ruiken — ja, wij namen zelfs proeven, als bijv. de maan scheen plaatsten wij met opzet het Boeddhabeeld in haar stralen, de lucht bleef echter weg, niets gebeurde, zoodat wij tegen elkaar zeiden „zoo dat spelletje is uit, de Kambodja's, de Datura's, de Katjoe piring of hoe die bloemen ook heeten mogen, hebben zeker hun taak volbracht."

Maar toch, ondanks de stilte, ondanks er niets meer gebeurde, was er toch iets bijzonders. Wij hadden n.l. een groote zwarte Angora poes, een statig beest dat met groote afgemeten stappen als een tijger door het huis liep. Nu wilde, enkele dagen nadat wij het Boeddhabeeld op zijn plek geïnstalleerd hadden, plotseling de Angora niet meer in haar mandje, dat een keurig kussentje bevatte en waarin het beest altijd sliep. Nu vonden wij haar steeds slapende naast den Boeddha, namen wij het beest op en brachten wij haar naar beneden dan protesteerde het hevig, trachtte zich los te rukken en maakte dan van de eerste de beste gelegenheid gebruik weer naar boven te sluipen.

Wij zijn haar wel eens nagegaan en zagen dan hoe de poes het beeld naderde, eerst hooge rug, de staart als een pluim naar boven, dan zich aan het beeld schurend, eerst de linker, dan de rechterzijde, dan het kopjes gevend, daarbij zachtjes en tevreden spinnend en eindelijk zich neervleiend vlak tegen het beeld aan.

Het was dan een tooneeltje van wonderlijke rust en vrede, het donzige zacht spinnende dier en dat roerlooze Boeddhabeeld, symbool van opperst zwijgen en onbewogenheid van gemoed, waarin het wonder bloeit van het schoone verstilde menschengelaat als overtogen van den glans van zielevrede.

Maanden gingen voorbij. Op een avond kregen wij bezoek van een Javaan die de groeten kwam over brengen van een onzer Oostersche vrienden bij wien wij gastvrijheid genoten hadden. Het was iemand uit den Kraton, fijn besnaard en hoofsch van manieren.

Nadat wij van gedachten gewisseld hadden over gemeenschappelijke kennissen, kwamen wij op neutraal terrein, over onze reizen, over onze ondervindingen, over ons verblijf in Siam en ik vertelde hem dat ik daar een Siameesch handschrift op lontarblad geschreven ten geschenke gekregen had en dat volgens mijne meening het Siameesche schrift zeer veel overeenkomst had met dat van het Javaansch.

En waar onze Oostersche vriend daarvoor zeer veel belangstelling voelde, vroeg ik hem mee naar boven te gaan, naar de kamer waar het handschrift zich bevond.... en ook de Boeddha.

De trap opgaande meende ik iets te ruiken „zou het — zou het" dacht ik, deed de deur open en liet mijn gast binnentreden.

„Ja, waarachtig, daar heb je het weer" en vol spanning keek ik den Javaan aan, nieuwsgierig hoe hij op de lucht zou reageeren.

Hij reageerde niet, tenminste voor zoover ik het kon opmerken. Hij bekeek het handschrift, trachtte overeenkomsten te vinden met zijn eigen letterschrift en gaf het mij, dankzeggend, terug.

In de huiskamer dronken wij een kopje thee, het irriteerde mij dat hij niets van die lucht gezegd had en nu begon ik er zelf over, vertelde van het Boeddhabeeld, vertelde van de vreemde dingen die ons overkomen waren en vroeg hem of hij het niet geroken had, of het hem niet had herinnerd aan de Kambodja, aan de bloem der dooden?"

Op zijn gezicht was niets te lezen „of hij het geroken had? ja zeker, „doepa branden" dat was het eenigste wat helpen kon", gelooft u mij, alleen maar doepa!.

Hij had zelf zoo'n geval meegemaakt in den Kraton, een uur voordat de Gouverneur-Generaal een officieel bezoek zou brengen aan den Soesoehoenan", dat was in de maand Mei van den jare 1928.

Onze ooren spitsten zich, dat was het jaar toen wij in Augustus van datzelfde jaar de meest sprookjesachtige feesten in den Kraton meemaakten en daar wel iets hadden hooren fluisteren over dat vreemde geval en vroegen hem dus over dat aandrang daarover te willen vertellen.

(Wordt vervolgd.)

tot onderzoek ter plaatse als de Nederlandsche Rekenkamer heeft.

De directie van de Javasche Bank vergaderde den 24sten dezer met de directies van de overige banken ter bespreking van den algemeenen politieken en oeconomischen toestand. Geconstateerd werd dat de toestand voor Ned.-Indië, hoewel moeilijk geenszins zorgwekkend is, zoodat in den eerstkomenden tijd geen buitengewone maatregelen zullen behoeven te worden genomen. Besloten werd dat, wanneer zich eventueel moeilijkheden zouden voordoen, de banken elkaar en daardoor Ned.-Indië zooveel mogelijk zullen steunen.

De koers op Nederland werd vastgesteld op 100¾.

De Resident van Batavia heeft met vertegenwoordigers van zeven Chineesche bladen de noodzakelijkheid besproken om bij de berichtgeving uit Mandsjoerije geen prikkelend commentaar te leveren.

De Chineezen in Ned.-Indië kregen geen vergunning tot vlagvertoon op den nationalen rouwdag, daar dit als ongeoorloofde demonstratie in een neutraal land tegen Japan zou worden beschouwd.

*De vereeniging Mochammadijah heeft gelden bijeen*gebracht om een schip te charteren voor de bedevaart naar Mekka.

*De Sumatra zal op 6 October te Tandjong Priok aan*wezig zijn ter gelegenheid van de officieele ontvangst van minister Paul Reynaud, die dien dag op den Franschen kruiser Duguay Trouin arriveert. De reis over Java eindigt 10 October. De Java zal zich te Soerabaja bevinden bij het vertrek van den minister.

*In de plaats van den luit.-kol. der cav. J. W. Stoutjes*dijk en den luit.-ter-zee B. Q. Boelen zijn tot intendant-adjudant van den gouverneur-generaal benoemd de kap. d. art. Cramwinckel en de luit. ter zee H. M. van Bemmelen.

Onder voorzitterschap van Edeleer Bodenhausen is de tweede begrootingscommissie ingesteld, welke de regeering van advies moet dienen omtrent de beginselen voor de volgende begrootingen en omtrent de bezuinigingen, in het bijzonder bij de uitvoering van de begrooting 1932. Tot leden zijn benoemd de heeren G. R. Erdbrink, J. W. Meyer Ranneft, C. van den Bussche, dr. G. G. van Buttingha Wichers, ir. E. P. Wellerstein en B. J. de Leeuw, thesorier-generaal, als lid-secretaris.

Volgens het Soer. Handelsblad is het zoo goed als zeker dat met ingang van 1 November a.s. de residentie Pasoeroean zal worden gevoegd bij de res. Malang, de res. Ponorogo bij de res. Madioen, de res. Grissee bij de res. Bodjonogoro, de res. West-Madoera bij de res. Oost-Madoera. De res. Probolinggo blijft intact.

De Krakatau vertoont weder een zeer hevige werking. Uitbarstingen werden waargenomen tot een hoogte van meer dan 2000 meters. Het vroegere eiland Anak Krakatau, dat eerst tot 9 Meters boven den waterspiegel uitstak, is thans 45 meter hoog. Het observatiestation zal dienen te worden verplaatst als gevolg van den ongunstigen wind, waardoor wateropspuitingen zouden kunnen worden veroorzaakt. Den residenten van Bantam en de Lampongs werd telegrafisch verzocht kustwachten in te stellen teneinde voorbereid te zijn op mogelijke eventualiteiten. Er bestaat echter nog geen reden tot ongerustheid. Personeel van den Vulcanologischen Dienst is naar het observatiestation op Lang-eiland vertrokken ter observeering van de nieuwe werking van den Krakatau en ter beoordeeling of voortgezette observatie noodig is.

Berichtgeving hoofdzakelijk ontleend aan Aneta en de N. R. Ct.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt

Zeven en twintigste Jaarverslag van „Boeatan".

Door omstandigheden buiten onzen wil wordt, tot onzen spijt, dit verslag, over het werkjaar 1930, later uitgebracht dan op den daarvoor vastgestelden tijd. Ongesteldheid en tijdroovende voorbereidselen tot Boeatan's deelname aan de Koloniale Wereldtentoonstelling te Parijs zijn daaraan schuld.

Zooals uit de Balans met Winst- en Verliesrekening hierachter blijkt, mag Boeatan over den algemeenen gang van zaken in het afgeloopen jaar vrij tevreden zijn.

Er werd in de Toonkamers, Heulstraat 19 te 's Gravenhage, aan Indonesische Volkskunst voor ruim veertien honderd gulden meer omgezet dan in 1929, het winstcijfer daarop bedraagt dan ook ruim duizend gulden meer, terwijl toch de verkoopsprijzen eer verlaagd dan verhoogd zijn, een bewijs, dat er dus nogal belangrijke toename van omzet is geweest.

Toch is deze omzet nog niet groot genoeg, om zelfs de hoogst-noodige onkosten, aan Boeatan's exploitatie verbonden, te kunnen dekken, laat staan een batig saldo aan te wijzen, want, zooals uit de financieele verantwoording blijkt, zou Boeatan een verliessaldo van ruim duizend gulden hebbben, zoo Boeatan's volijverig Dames Propaganda Comité niet wederom voor de noodzakelijke aanvulling van inkomsten had gezorgd, door haar onvolprezen hulp, zoowel bij tentoonstellingen en feesten, als dagelijks bij de exploitatie van rijsttafel- en thee-bedrijf in Boeatan's Toonkamers. Een woord van warmen dank aan haar allen is hier dan ook stellig op zijn plaats, evenals aan de beide Directrices Mevr. *Ch. L. J. Du Rij van Beest Holle* en Mej. *H. Royen*, voor de trouwe vervulling van hun taak.

Het restaurant-bedrijf, inclusief de proef met het nieuw ingerichte filiaaltje te Scheveningen gedurende het seizoen, dat natuurlijk vele onkosten met zich sleepte, heeft toch nog ruim twee honderd gulden meer opgebracht dat het vorige jaar, zoodat besloten werd die proef ook in '31 voort te zetten, hoe klein en daarom weinig winstgevend de daartoe beschikbare localiteit ook is; als reclame-middel is zij toch tevens van groot nut.

Buitendien, hoe meer gelegenheid tot uitstalling en verkoop onzer artikelen van Indonesische Volkskunst, hoe grooter op den duur de omzet er van zal worden, hetgeen, nu wij dit Jaarverslag schrijven, reeds duidelijk te merken is in de mooie tentoonstellingsruimte, welke Boeatan te Vincennes in het artistieke, Menangkabausche Adathuis ter beschikking werd gesteld, waar de goederen goed uitkomen en zeer de aandacht trekken der vele belangstellende bezoekers.

Het ligt ongetwijfeld op Boeatan's weg om naar meerdere afzetgelegenheden uit te zien. Maar, de doeltreffende productie van het Kunsthandwerk in Indonesië zelve, zoomede de mogelijkheid tot geregelde zending daarvan naar hier, moeten daarmede hand aan hand gaan. Bij de uitvoering dezer veelomvattende taak over het groote eilandenrijk, waar onderscheiden takken van Volkskunst beoefend worden, schiet het particulier initiatief te kort, is Gouvernements-bemoeienis, in velerlei opzicht, doch vooral op het gebied van Volksonderwijs in handenarbeid, ten zeerste van noode.

Reeds in ons 15de Jaarverslag, dus nu ruim 12 jaren geleden, vestigden wij de aandacht op hetgeen met betrekking tot deze belangrijke aangelegenheid, geheel in Boeatan's geest, door de Jaarvergadering van den Bond van Nederlandsch--Indische Kunstkringen op 5 Aug. 1918 te Djacdjacarta gehouden, werden vastgelegd, n.l.:

1. De volkeren van Insulinde hebbben over het algemeen veel begaafdheid voor versierende kunst; gevoel voor vlakverdeeling en voor karakteristieke siervormen, voor lijn en voor kleur bezitten zij in hooge mate.

2. Doordat, evenals in groote Europeesche Kunsttijdperken, kunst en handwerk hier nog één zijn, bestaat er overeenstemming tusschen voorwerp en versiering en is de kunst van zeer praktische beteekenis.

3. De kunsten bloeiden hier vooral onder het feudaal regime, doordat de landsgrooten kunstnijveren aan hun huis verbonden.

4. Door het langzamerhand verminderen van de economische kracht van de zelfstandige hoofden en de nog onvoldoende organisatie van de Inlandsche maatschappij, wordt, aangezien het ambtelijk regime aan de beteekenis van de volkskunst weinig aandacht geeft, de bestaansmogelijkheid van verschillende uitingen steeds meer beperkt.

5. Het tegenwoordige onderwijs, vooral het lagere, dat met de leerkrachten uit de 19de eeuwsche Nederlandsche maatschappij hierheen is overgebracht, houdt als regel, geen rekening met den aangeboren aanleg van sierkunst van de landskinderen.

6. Onderwijs, dat daarin te kort schiet, werkt ontbindend, omdat het door het ontkennen van het bestaan dezer volkskracht, de aandacht van het volk verwijdert van zijn beste cultureel bezit.

7. Dat tot heden in Ned.-Indië geen ernstige maatregelen zijn getroffen om eene zoo sterke begaafdheid des volks te ontwikkelen en in nieuwe banen te leiden, kan eensdeels worden aangemerkt als een tekortkoming van de overheid, anderdeels als een gebrek aan besef bij het volk zelf, dat zijn verlangens in die richting niet voldoende kenbaar maakte of organiseerde.

8. Het pogen om in Indië een nijverheid te doen ontstaan — naast die, welke verband houdt met den landbouw — kan niet voeren tot harmonische maatschappelijke verhoudingen, wanneer de opleiding daartoe geen rekening houdt met den in het volk levenden aanleg en met zijn artistieke overlevering.

9. De kracht van het Indische kunsthandwerk ligt meer in het gevoel voor versiering van zijn beoefenaars dan in de afwerking, de vakkennis laat thans dikwijls veel te wenschen over, vooral bij het construeeren en samenvoegen van houten of metalen deelen.

10. Goed kunstnijverheidsonderwijs zal zich vooral moeten richten op het bijbrengen van constructieve en technische kennis en economisch begrip; het zal de oude, overgeleverde kunstvormen moeten eerbiedigen en voorzichtig leidend de mogelijkheid moeten voorbereiden, waardoor de oude geest en begaafdheid zich opnieuw kan uitspreken, in harmonie met de wordende maatschappij.

11. Het is daartoe echter niet voldoende, dat aan een zeker aantal menschen een kunstvak wordt geleerd, de geheele toekomstige maatschappij dient doordrongen te worden van de hooge waarde van kunst van eigen land als cultuur-uiting, opdat men voor voorwerpen van dagelijksch gebruik zich niet vergape aan minderwaardig importgoed, doch voldoende critisch vermogen bezitte om in deze het kaf te scheiden van het koren.

12. Daarom dient het geheele onderwijs door-

trokken te worden van den geest van eerbied voor eigen aard en eigen schoon, waartoe een doeltreffend teekenonderwijs op alle scholen, en in het bijzonder voor toekomstige bestuursambtenaren, hoofden en onderwijzers, zeer veel kan bijdragen.

13. Omtrent de economische bestaansmogelijkheid van een eigen kunstnijverheid zij gewezen op de zeer groote geldswaarde aan porcelein, aardewerk metaalwaren, textiele artikelen, enz. welke jaarlijks ingevoerd, dan wel door ingevoerde werkkrachten hier wordt vervaardigd (houtbewerking) en waarvan een groot gedeelte ongetwijfeld gemaakt zou kunnen worden door kinderen des lands.

14. Op grond van het bovenstaande moet het urgent worden geacht, dat de maatschappij toont de cultureele en economische waarde te begrijpen van de in het volk sluimerende talenten, en dat de regeering steun verleent aan ernstig bedoelde pogingen om deze talenten te ontwikkelen ten nutte van de komende samenleving."

Dit zijn nagenoeg de zelfde argumenten, die wij niet alleen in onze achtereenvolgende jaarverslagen, maar ook elders, waar 't maar te pas komt, telkens weer te berde moeten brengen.

Want hoewel het recente bericht uit Indië, dat door eene *„Vereen. van Belangstellenden"* de eerste school tot opleiding voor beeldende kunsten op 28 Aug. j.l. te Batavia werd geopend, ons verheugde en wij verlangend uitzien naar nadere bizonderheden daaromtrent, moet hier toch worden herhaald, dat nog altijd veel te weinig door de regeering wordt gedaan in het belang der Volkskunst in Ned.-Indië.

Zou niet één der goede resultaten van de te Vincennes gehouden Koloniale Tentoonstelling kunnen zijn, nu de urgentie van Gouvernementsbemoeienis in deze er zoo duidelijk is aangetoond: dat er, zoo spoedig mogelijk, de noodige maatregelen ten deze, worden getroffen, ook door Nederland? Vergelijkender wijs is toch gebleken, dat b.v. door Frankrijk op dit gebied reeds heel wat meer en met succes is gedaan.

In de samenstelling van den Raad van Beheer van Boeatan kwam na de laatste jaarvergadering, verandering, doordat de heeren *W. J. Teillers* en *A. J. A. Vincent* zich genoopt zagen, respect. als secretaris en penningmeester, af te treden, zeer ten spijt der overige bestuursleden, die herbenoemd werden. Deze waren echter zoo gelukkig, gebruikmakend van hun recht tot assumtie, de heeren *J. van der Voort* en *W. F. H. van Nievelt* bereid te vinden de opengevallen functies te vervullen.

Vol vertrouwen in de goede zaak en dankbaar voor de toenemende medewerking, ook uit Oost- en West-Indië van het langzaam maar zeker groeiend aantal belangstellenden in Boeatan's streven, zette het bestuur, naar beste krachten, de werkzaamheden voort.

Nota van Toelichting bij de Verlies- en Winstrekening over het boekjaar 1930.

Het saldo der Verlies- en Winstrekening wijst een verlies aan van f 1145.28.

De totale onkosten in de debetzijde der Verlies- en Winstrekening opgenomen bedragen f 7889.35 (1929: f 8631.88).

De totale verkoop Goederen Eigen Rekening gedurende 1930 bedroeg f 7040.14 tegen f 5611.52 over 1929, een stijging dus in den verkoop van ruim 25 pct. De op Goederen Eigen Rekening behaalde winst bedraagt f 6657, tegen f 5562.59 over 1929. De totale inkoop in 1930 heeft pl.m. f 12.000 bedragen (1929: f 9000), waartegenover een verkoop van pl.m. f 7000 (1929: f 5600), zoodat in 1930 voor een bedrag van pl.m. f 5000 (1929: f 3400) meer werd ingekocht dan verkocht. Ten aanzien van deze ongunstige verhouding tusschen in- en verkoop kan worden gewezen op onze voorbereidingen tot de Internationale Koloniale Tentoonstelling te Parijs, waarvoor in 1930 reeds inkoopen gedaan werden, terwijl verder kan worden verwezen naar de toelichting, die dienaangaande reeds in ons jaarverslag 1929 door het Bestuur is gegeven.

De rekening Rente en Koersverschillen wijst een voordeelig saldo aan van f 87.07 (1929: f 55.53).

De stortingen in 1930 door het Dames Propaganda Comité, voortvloeiende uit het Restaurant in de Heulstraat, inclusief Scheveningen, hebben bedragen f 7528.59 (1929: f 7250). Het saldo der Rekening Restaurant bedroeg op 1 Januari 1930 f 10.702.72, waarbij dus bijkwamen de bovengenoemde stortingen gedurende 1930 ad. f 7528.59, zoodat dit saldo per 31 Dec. 1930 dus een totaal aanwijst van f 18.231.31.

Wij stellen voor uit deze rekening allereerst af te schrijven het verliessaldo ten bedrage van f 1145.28 en verder f 5000 op de Goederen in Voorraad, waarna dan het saldo Restaurant zal bedragen f 12.086.03.

Dit saldo Rekening Restaurant hebben wij per 1 Januari 1931 overgeboekt naar een nieuwe rekening, geheeten Reserve voor Afschrijving Diverse Belangen, waardoor de reeds vroeger voorgestane bedoeling, die ons ook volkomen terecht voorkomt een juistere omschrijving vindt.

Voor den Raad van Beheer:

G. VAN BERESTEIJN—TROMP, presidente
W. F. H. VAN NIEVELT, penningmeester

N.V. BOEATAN.
WINST- EN VERLIESREKENING OVER 1930.

Debet.		Credit.	
Assuranties	f 76.87	Rente en koersverschillen	f 87.07
Advertenties en reclame	„ 448.07	Winst op goederen	„ 6.657.—
Belastingen	„ 758.49	Saldo Verlies	„ 1.145.28
Huishuur	„ 2.200.40		
Inventaris	„ 39.65		
Kantoorbehoeften	„ 113.56		
Onderhoud winkel en restaurant	„ 378.98		
Onkosten	„ 391.52		
Porti en telegrammen	„ 100.96		
Salarissen	„ 2.897.25		
Telefoon	„ 168.45		
Verlichting	„ 324.15		
	f 7.889.35		f 7.889.35

BALANS PER 31 DECEMBER 1930.

Activa.		Passiva.	
Aandeelen in Portefeuille	f 14500.—	Kapitaal	f 30.000.—
Debiteuren	„ 1610.11	Crediteuren	„ 814.54½
Inventaris	„ 1.—	Rekening Restaurant	„ 18.231.31
Deposito:			
Nederl. Handel-Mij.	„ 8603.72		
Scheurleer & Zz.	„ 288.60		
Goederen eigen rekenen	„ 21442.16½		
Kas Directrice	„ 734.70		
Tentoonstellingen en feesten	„ 720.28		
Saldo verlies	„ 1145.28		
	f 49045.85½		49.045.85½

Goedgekeurd en in orde bevonden door de Verificatie-Commissie: w.g.:
W. C. G. BOOMS
W. F. H. VAN NIEVELT

's-GRAVENHAGE, Sept. 1930.
De Raad van Beheer:
G. VAN BERESTEIJN-TROMP
W. F. H. VAN NIEVELT.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschr.

I. Uit de Europeesche Pers.

De communistische actie in het Verre Oosten.

Volgens de *Java-Bode* (19 en 20/8, *O.*) schijnt de politie te *Shanghai* een goede vangst gedaan te hebben *met de arrestatie van den communist Noullens*, een Belg, in Juni j.l. kort na en als onmiddellijk gevolg van de arrestatie te Singapore van den Franschen communist Serge Lefranc. De zaak trok toentertijd te Shanghai zeer de aandacht, vooral toen Noullens einde Juni voor de Tweede Branche van het Kiangsu Hooggerechtshof moest terechtstaan, wijl dit de eerste maal was, dat *buitenlandsche communisten voor een Chineesche rechtbank* getrokken waren. De beschuldiging tegen hem en zijn echtgenoote, mevrouw Vandercruyssen, luidde, dat zij zich schuldig hadden gemaakt aan de verspreiding van doctrines, onvereenigbaar met den Regeeringsvorm in China, met de bedoeling schade toe te brengen aan de republiek China. Aan het licht kwam, dat Noullens een vooraanstaand lid was van de Derde Internationale, hetgeen o.m. bleek uit de bij hem aangetroffen opruiende lectuur. Hierin werd tevens het bewijs gevonden, dat Noullens zich reeds jarenlang actief had bezig gehouden met de communistische agitatie in het geheele Verre Oosten en Britsch-Indië. Reeds lang was bekend, dat het communistische propaganda-centrum in China zich geleidelijk verplaatst had van Canton naar Shanghai. Communisten uit Manila reisden geregeld naar Shanghai om instructies te ontvangen; het contact met de roode partij in Indo-China bleek nog niet lang geleden. Voor de roode actie in Malaya en Japan kwamen de gelden alle uit Shanghai; het propagandafonds van de rooden in de Filippijnen werd geregeld aangevuld door Shanghai. Dat er *rechtstreeks contact* zou bestaan tusschen Noullens en *revolutionnaire organisaties in Ned.-Indië*, gelijk een telegram meldt, meent de *Java-Bode* voorshands te mogen betwijfelen, aangezien hier geen erkende communistische organisatie bestaat. Het is echter mogelijk, dat Noullens correspondentie onderhield met *Javaansche communisten in het buitenland; Darsono* houdt zich in Noord-China op, doch van *Tan Malakka* zijn geen juiste gegevens bekend. Met de arrestatie van Noullens is de zaak echter nog niet ten einde; wij mogen verwachten, dat binnenkort een nieuwe actie gelanceerd zal worden vanuit een geheel ander centrum in China. Het blijft noodig de roode actie in het Verre Oosten nauwlettend gade te slaan; Moskou laat zich niet door een enkelen tegenslag ontmoedigen!

De *Java-Bode* schrijft voorts over „De roode actie in Indo-China" (20/8, 2de bl.), en „Om den Pacific" (19/8, 3de bl.), het *Soer. Hbl.* over „Waar Boer en Brit tezamen wonen" (17 t/m. 20/8) en „Oost Afrika" (21 en 22/8), „België en Nederland", „Britsch-Indië" (21 en „De taak der Staatslieden" (19/8) „Duitsche brieven" (20/8), „Danse macabre", „Br. uit Engeland" (21/8) en „Duitschland en Frankrijk" (22/8), de *Deli Crt.* over „Turkestan" (27/8, 4de bl. *Dr. B. R.*) en *De Sum. Post* over „De angst" (26/8).

De tegenwoordige Volksraad.

In „Ned.-Indië", het orgaan der Vad. Club, komt een

hoofdartikel voor van mr. Fruin en mr. Hamer. Het behandelt den nieuwen *Volksraad* en wat daar tot dusver voorviel; het meent daaruit te mogen constateeren, dat zich daarbij *de Inlandsche meerderheid* ongunstig doet gelden en dat redelijke argumenten daartegen niet helpen, en het besluit dan: *de Regeering krijgt nu haar trekken thuis.* Het onderwerp is — n. h. i. van *De Loc.* (22/8 „Te vroeg") — belangrijk; de zienswijze zelf is het eveneens. Deze politieke diagnose is slechts ten deele juist, en ten volle voorbarig, terwijl met het stellen ervan, op deze wijze, eenig belang niet wordt gediend. Immers de bezwaren tegen *deze zetelverhouding in den Volksraad,* zooals die door de overgroote meerderheid der Europeesche ingezetenen en ook wel door vele Inheemschen worden gezien, zijn bekend genoeg. Die verhouding druischt rechtstreeks in tegen de ontwikkeling van Indië; op den duur zal zij tot conflicten leiden. Het regeeren zal er moeilijker door worden; deze „Inlandsche meerderheid" werd voortijdig in het leven geroepen. Die Volksraad *is* er; en toen men besloot er deze zetelverhouding in te brengen, was dat: een moment in Indië's politieke historie. Men heeft gekozen en er is niemand, die in ernst zou willen voorstellen daarop nog terug te komen; men kan het niet. Door de verkiezingen en de benoemingen is *de samenstelling* van den Volksraad, ondanks die zetelverhouding, geenszins verontrustend. De politiek-nationale fractie, vormt er een minderheid in; het aantal zeer redelijke en zeer goedwillende leden, zoowel Inlandsche als Europeesche en Chineesche, vormt een sterke meerderheid. Dat het ditmaal verscheidene keeren tot beslissingen kwam, tegengesteld aan de voorstellen der Regeering, komt niet door die Inlandsche meerderheid, althans niet primair. Dat komt, ten deele, door die voorstellen zelf; dat komt, bovendien, doordat soms inderdaad verwerping dier voorstellen juist is, en tenslotte nog doordat het juiste inzicht niet allen is gegeven. *Deze zetelverhouding* is er nu eenmaal; veranderen kunnen wij daaraan voorshands niets; dus moeten wij trachten om, mèt die verhouding, toch de best mogelijke resultaten te verkrijgen. Het komt *De Loc.* voor dat — sommige beslissingen en stemmingen ten spijt — *de tegenwoordige Volksraad* desondanks een zoo stellige meerderheid bezit van leden, die niet alleen het goede voorstaan, maar die voor redelijk inzicht volkomen toegankelijk zijn, dat nuttig, opbouwend en constructief arbeiden in en met dezen Volksraad zeer wel mogelijk is. Daartoe is een krachtig en doelbewust beleid van Regeeringszijde allereerst noodzakelijk. Wordt die duurzaam gegeven, en legt men er zich op toe om die vaste lijnen zoo strak en duidelijk mogelijk aan te geven, dan blijft het *De Loc.* voorkomen dat — wat de *toekomst* tengevolge van deze zetelverhouding ook moge brengen — *voor de eerstkomende jaren* de Volksraad geen remmende of verstorende, doch een opbouwende kracht zal kunnen zijn.

De bestuurshervorming.

Dezer dagen komt in den Volksraad in behandeling *het nieuwe schema voor de Bestuurshervorming in de Buitengewesten.* Bij de vorige behandeling in den Volksraad bleek een aanmerkelijke meerderheid van leden te zijn, die bereid was om in het algemeen een plan voor de bestuurshervorming in de B. G. vast te stellen. Over een gedeelte van het regeeringsplan, n.l. dat gedeelte hetwelk betreft de adatgemeenschappen, zelfbesturende landschappen en de z.g. groepsgemeenschappen, is men het ook met de Regeering eens geworden. Maar wat aangaat indeeling in gewesten en c. q. provinciën, is de Volksraad niet tot een uitspraak gekomen. Een aanmerkelijke meerderheid was in het algemeen geporteerd voor gewesten nieuwe stijl of provinciën in de B. G., doch deze meerderheid was het onderling niet eens over de indeeling. Eene groep wenschte evenals de Regeering één gewest Sumatra; dit waren de 20 voorstemmers van de motie-Rückert. Van deze 20 voorstemmers waren er 18 ook te vinden voor de provincie Sumatra, die de Regeering voorstelde, n.l. de voorstemmers van de derde motie-Kerkkamp. Daartegenover stonden de leden, die evenééns een nieuwe gewestelijke c. q. provinciale indeeling wenschten, doch daarbij een verdeeling van Sumatra in drieën of vieren voorstonden. Zij behoorde tot de 24 tegenstemmers van de motie-Rückert en de 28 tegenstemmers van de motie-Kerkkamp; zij kreeg steun van *een derde groep* van leden. Deze laatste groep had *financieele* dan wel algemeene *principieele bezwaren.* Die bezwaren waren thus niet alleen tegen de door de Regeering voorgestelde indeeling gericht, doch tegen *elke* indeeling in gewesten of provinciën. Het is aan het behendig manoeuvreeren van deze laatste kleine groep toe te schrijven geweest, dat de Volksraad niet tot een uitspraak is kunnen komen. Thans wordt het plan opnieuw in den Volksraad ingediend. De Regeering vraagt omtrent provincievorming op Sumatra voorloopig geen uitspraak, doch alleen of de Volksraad wil aangeven, welke gewestelijke indeeling hij wenscht. Zoolang de Volksraad dit in het midden laat, weet de Regeering niet waar zij aan toe is. Het komt het *Bat. Nwsbl.* (25/8) voor, dat de Volksraad nu wel eens terdege mag overwegen wat hij zal doen. Zou hetzelfde spel van den vorigen keer zich herhalen, dan zal men er de Regeering bezwaarlijk een verwijt van kunnen maken, indien zij thans een beroep doet op de Staten-Generaal. Aan de financieele argumenten is de Regeering reeds tegemoet gekomen door te verklaren, dat zij de *uitvoering* van de hervorming zal opschorten totdat de toestand der Landsmiddelen zulks gedoogt en dat zij in overeenstemming met den Volksraad te gelegener tijd zal bepalen of dit tijdstip reeds aangebroken is.

De herorganisatie van de bestuurshervorming op Java zal waarschijnlijk met ingang van 1 October worden ingevoerd. Er zijn thans ongeveer 45 residenten op Java, terwijl er slechts 19 afdeelingen zullen overblijven. Hiervoor zijn noodig 19 residenten, waarbij dan nog komen de residenten ter beschikking. Verder zal de samenvoeging van bepaalde afdeelingen voorloopig nog niet worden doorgevoerd; voor Oost-Java zal dit het geval zijn met Soerabaja en Modjokerto, Djember en Besoeki, Kediri en Blitar, die vooralsnog ieder onder een resident blijven. Ook in West- en Midden-Java is dit met enkele afdeelingen het geval. Allicht zullen den 1sten October 12 tot 15 residenten overcompleet zijn. In de kringen van het B. B. is groote ontroering gewekt door de wijze waarop men dit overcompleet gaat opruimen. Het *Soer. Hbl.* (17/8, 2de bl. „Ingrijpende maatregelen", Z.) betreurt het, dat het nu de tweede maal is, dat het Europeesche bestuurscorps wordt getroffen door een reorganisatie. In 1928 werden de residenten en ass-residenten oude stijl de dupe eener reorganisatie, in 1931 zijn het de residenten nieuwe stijl, die worden getroffen.

Het *Bat. Nwsbl.* geeft overzichten en verslagen van de Volksraadszittingen (20 t/m. 25/8) en weerlegt de meening van „Het Volk" over „De ontvangst van Jhr. De Jonge" (20/8) dat anderen gouverneurs zulk een eer nooit te beurt is gevallen; de *Java-Bode* vervolgt hare beschouwingen over „De herziening van het verlofsreglement" (19 en 20/8, *J. E. J.*) en vermeldt het tarief van de „Vermogensbelasting" (24/8; boven de *f* 25.000); het *Soer. Hbl.* bespreekt de verslagen van de commissies tot herziening van de reglementen der „Buitenlandsche verloven" (17 en 19/8, 2de bl. *Z.*) en de „Begripsverwarring" (20/8, 2de bl. *Z.*) omtrent de herstelling der oude bestuursorganisatie in Boni en Goa; *De Loc.* wijst op „De ambtenaren-actie" (22/8, blz. 38) en „De actie tegen salarisvermindering" (blz. 39).

Kolonisators.

De heer *Van der Steur* te Magelang nam inzage van het „Soer. Hbl." van 12 Augustus 1931 en schrijft naar aanleiding daarvan in het *Soer. Hbl.* (18/8, 3de bl.) over de kolonisatie in Nieuw-Guinea. Men moet het z. i. dien kolonisten niet moeilijker maken dan zij het al hebben, door ze met modder te smijten; de arme kampong-Indo heeft al genoeg ellende. Er zijn al verschillende proeven genomen met den kleinen landbouw, maar de resultaten waren alle niet bevredigend, niet geëvenredigd aan de hooge kosten. Een crisis van ellende en werkloosheid als wij nu beleven, heeft de heer *Van der Steur* in de 39 jaren, die hij op Java doorbracht, nooit gekend. Jongelui met Mulo-diploma, H. B. S., Landbouwschool, ook Middelbare Landbouwschool, Cultuurschool- en Technische school-diploma's loopen broodeloos rond en men krijgt niets voor hen. *Indien er ooit een tijd is geweest, waarin de nood roept om krachtig ingrijpen, dan is het nù!*

De Loc. (19/8, blz. 33 „B. B.") vermeldt het inzicht van de Regeering omtrent *kolonisatie.* De Regeering wijst verantwoordelijkheid voor adviezen inzake kolonisatie af. Te snel is men geneigd de schuld aan de overheid te geven. Van klein-landbouw worden niet zelden te groote resultaten verwacht, hetgeen zelfs het bezadigd hoofdbestuur van het Indo-Europeesch Verbond op de „Giesting" heeft bewezen. Vele kolonisten naar Nieuw-Guinea waren energielooze fantasten, die zich aan adviezen van het Bestuur niet stoorden. Een onderzoek naar kolonisatie-mogelijkheden op Poeloe Laoet kan zonder andere motiveering niet worden ondernomen. De Regeering is bereid gegevens te verzamelen omtrent *terreinen, die voor Europeesche kolonisatie geschikt lijken.* Het financieel welslagen van de „Giesting" zal in deze tijden niet als criterium worden gebruikt. De landbouw-opleiding voor militairen zal nader worden bestudeerd door de Duitsche resultaten te doen onderzoeken. In overweging is, aanvragen van

gronden, die door de bevolking zijn vrijgelaten, een korteren adviseursweg te doen volgen. Het reserveeren van gronden voor den kleinen landbouw strookt niet met het streven van het I. E. V. naar Inlandsche bezitsrechten op den grond. De Regeering heeft terzake van het domeinbeginsel haar standpunt nog niet bepaald en wacht het rapport der agrarische commissie.

Onderwerpen over *landbouwzaken* treffen wij aan in het *Bat. Nwsbl.* (22/8 „Landrente-heffing"; 25/8 „De rubberrestrictie", *R.*), de *Deli Crt.* (24/8 „Kolonisatie in Simeloengan"; 26/8 „Het arbeidsvraagstuk en de randkolonisatie"), *De Sum. Post* (22/8, 4de bl. „De Indo-Eur. en de grond", *De Hoog*), het *Soer. Hbl.* (18/8, 2de bl. „Crisis in de cultures", Z.; 20/8 „Cultuurbelangen"; 21 en 22/8, 3de bl. „De verkooppolitiek der V. J. P."; 21/8, 4de bl. „Rietsoorten", *J. Poll*) en *De Loc.* (20/8 „De zaak van de kolonisatie op N.-Guinea"; blz. 38 „De ontslagen op Baron"; 19/8, blz. 34 „De crisis in de rubbercultuur en de Regeering").

II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche pers.

Door ziekte van onzen medewerker moet deze rubriek in dit nummer achterwege blijven.

Oost- en Westindisch literatuuroverzicht.

De Redacties van tijdschriften, welke in deze rubriek worden opgenomen, worden uitgenoodigd de bladen rechtstreeks te zenden aan den redacteur van deze rubriek, Obrechtstraat 163, 's Gravenhage. Hetzelfde geldt voor uitgevers, die hun boeken in dit overzicht wenschen vermeld te zien.

De Indische Culturen (Teysmannia)

No. 16 van 16 Augustus: Braziliaansche koffiepolitiek, door mr. J. J. B. Bosch (gezantschapssecretaris te Rio de Janeiro). — Kunstmatige rubberolie (geheime proeven in de Sovjet-Unie). — Rubberproblemen (nieuwe toepassingen van rubber, Middelen, welke rubber zeer vast aan metalen doen hechten, maken velerlei toepassing mogelijk). — Bijenteelt op Java en de biologie van Apis Indica F., door dr. C. J. H. Franssen (bij zijn woning te Buitenzorg heeft schrijver eenige bijenvolken, waarmede hij in de middaguren, bij wijze van ontspanning, eenige waarnemingen deed.)

De Indische Mercuur

No. 38 van 23 Sept.: Verslag omtrent den stand der cultures, alsmede inzake den uitvoer der voornaamste producten van Suriname, 2de kwartaal 1931 door G. Stahel. — De economische toestand in Atjeh in 1930 (uit het jaarverslag der Economische Vereeniging „Atjeh". — Jaaroverzicht van den In- en Uitvoer van Ned.-Indië gedurende het jaar 1930. Deel I. Java en Madoera (Mededeeling no. 94 van het Centraal kantoor van de Statistiek.)

De Indische Post

No. 34 van 22 Augustus: Onze Meening door Z. (Voor de tweede maal wordt, als gevolg der bestuurshervorming van minister de Graaff, het Europeesche bestuurscorps getroffen door maatregelen van zóó ingrijpenden aard, dat zij groote teleurstelling en een gevoel van bitterheid moeten wekken, 12 tot 15 residenten zullen moeten afvloeien.

Het gaat, bij de beoordeeling der beteekenis van den nieuwsten maatregel, niet om de uitvoering, doch om de aanleiding daartoe.

En deze is: de gedeeltelijke mislukking der bestuurshervorming van minister de Graaff, zóó duidelijk geconstateerd dat men moest overgaan tot een stap terug, tot een opnieuw in het leven roepen van den ouden toestand wat de bestuursindeeling van Java betreft, terwijl men eveneens bezig is aan eene nieuwe verkaveling van bevoegdheden der verschillende titularissen.

Wij behoeven den strijd, in en buiten de pers tegen die vanuit Holland doorgedreven bestuurshervorming, zeker niet weer voor den geest halen; de bijzonderheden daarvan staan hem die voor deze materie belangstelling koestert, nog voor den geest. Tenslotte is zelfs minister de Graaff tot de erkenning gekomen van de noodzaak eener grondige herziening, en men kan hiernaar zoor ongeveer afmeten hoe duidelijk en indrukwekkend de ondeugdelijkheid van zijn werk is geweest.)

No. 35 van 29 Aug.: De Inlandsche Vakbeweging. I (in hoofdzaak een ambtelijke vakbeweging. De eerste goede vakbeweging was die van de onderwijzers) De vereenigingen hebben steeds op gepaste wijze aan de overheid en de lagere autoriteiten van het onderwijs hun verzoeken gedaan om verbeteringen van vaak gedetailleerden aard en ze hebben ook heel veel bereikt. Samenwerking van zulk een vakvereeniging en de regeering, die in casu slechts werkgever is, heeft altijd goede gevolgen gehad, want de autoriteiten kunnen vaak niet weten wat er voor verkeerds zit in tal van regelingen, die oogenschijnlijk zoo kwaad niet zijn. De vakliedenweten dat drommels goed en ook wat hun behoeften zijn. De positie van de meeste onderwijzers is veel verbeterd in den loop der tijden, alleen schijnt er nog wat te mankeeren aan die van de laatste categorie, de desaschool-paedagogen. Nu zijn er veel vereenigingen van de laatsten opgericht, in den loop der tijden en weer verdwenen, maar veel hebben zij nog niet bereikt en een groote organisatie had wellicht betere resultaten bereikt. Maar ondertusschen hebben de vakvereenigingen het onderwijs niet vergeten voor de onderwijzers, ze hebben de belangen van het onderwijs en het kind krachtig naar voren geschoven en er veel over geadviseerd. Er zijn zelfs door onderwijzersvereenigingen vele cursussen en scholen opgericht en tal van onderwijzers hebben waardevolle adviezen gegeven aan de autoriteiten. Algemeen was hun actie tegen de verminderinq van het Hollandsch onderwijs). — Een Engelsch oorlogsschip in de Ned.-Ind. wateren in 1767—1788. — Indische Aquariumvisschen, door Fluvius.

De Rijkseenheid

No. 52 van 23 Sept.: De Indische Financiën, door mr. D. J. Hulshoff Pol. — Bosch en Boomen, in Ned.-Indië, door H. J. van der Munnik (van de met bosch beplante wereldoppervlakte, in 1923 door de Amerikaansche deskundigen Zon en Sparhawk geschat op 3000 millioen H.A., heeft Ned.-Indië er 123 millioen, ongeveer 4 pct. Slechts 3 millioen H.A., hiervan vindt men op Java. De Buitengewesten zijn zeer dicht met hout begroeid: 68 pct. der oppervlakte is daar bosch uiterst gemengde tropenwouden, samengevat onder den naam wildhout, in onderscheiding van djati- of teakhout, dat op Java door ruim 1/3 gedeelte van de daar voorkomende bosschen wordt geleverd.)

Mededeelingen over het luchtverkeer in en naar N.-I.

Sept. No. 6: Mijlpaal of eindpunt? door generaal C. J. Snijders. — Memorie betreffende het vervoer door de lucht van de post tusschen Nederland en Ned.-Indië, opgemaakt door het Comité Vliegtocht Ned.-Indië in Februari 1931. — Overzicht van de Nederland—Indië vluchten. — De wekelijksche luchtpostdienst naar Indië, door ir. M. H. van Damme. — Wat het verleden gaf, wat de toekomst brengen kan, door A. Plesman. — De invloed van groote vliegtochten op den physieken toestand der vliegers, door dr. J. Jongbloed. — De weerberichten voor de luchtvaart op lange routes, door dr. H. G. Cannegieter. — Het burgerluchtverkeer om de Caraïbische zee en de mogelijkheden voor een Nederlandsch luchtverkeer in West-Indië, door U. F. M. Dellaert en D. J. de Vries. — De eerste Nederlandsche postvlucht naar Australië. — (talrijke afbeeldingen kaarten verduidelijken deze lezenswaardige uitgave.)

Tropisch Nederland

No. 11 van 21 Sept.: De Merapi in 1865 over dag, door prof. dr. B. G. Esch. — Manokwari, door M. Krom—Veerman II (slot). — Nederlandsch roeping in Indië, door prof. dr. A. W. Nieuwenhuis. XI. — De bevolking van onze West. De Britsch-Indiërs, door C. K. Kesler. VII.

Tijdschrift voor Ind. van Taal-, Land- en Volkenkunde. Uitg. door het Kon. Bat. Genootschap van K. & W.

Deel LXXI. 1931 Afl. 1 en 2: De Schilder-koopman Philips Angel en het portret van Carel Reyniersz. door J. de Loos—Haaxman (de schilder was afkomstig uit Antwerpen en 20 jaren in Indië en Perzië. Het schilderij van den G.G. Reyniersz. 1650—1653, hangt in het paleis te Weltevreden. Als het bewezen kan worden, dat dit stuk werkelijk van zijn hand is, dan zou deze compagniesschilder onmiddellijk treden in de rij der goede portretschilders van den Nederlandschen stam.) — Die totemischtischen und sozialen Systeme in holländisch Neuguinea, door Paul Wirz. — Een hypothese omtrent den oorsprong van het Oudjavaansche verhaal van Kunjarakarna, door C. Hooykaas. — Huwelijks

gebruiken en met huwelijk verwante verhoudingen in Oost-Banjoemas, door R. Prawoto. — Hoe zullen de Oostind. volken zich ontwikkelen? door J. Schouten (de vraag naar de toekomst van de Indonesische volkeren, niet in politieken maar in geestelijk en maatschappelijk opzicht is in de allereerste plaats een vraag voor den psycholoog. De tijd is nog niet gekomen, waarop een wetenschappelijk oordeel over de gaven en dus over de toekomst van een volk van den archipel kan worden gegeven — zelfs niet van de bewoners van Java, die het meest onderzocht zijn.) — Het Probleem van de Mal. Hikâyat Kalîlah dan Daminayah, door dr. J. Brandes. — De Lima pahalaa (Gorontalo): volksordening, adatrecht en bestuurspolitiek, door dr. B. J. Haga. — Verslag over de aankoopen van Javaansche Handschriften gedaan voor rekening van het Kon. Bat. Genootschap door ir. J. L. Moens te Jogja en dr. Th. G. Th. Pigeaud te Solo in de jaren 1927 en 1930 (de heer Moens kocht 23, de heer Pigeaud 63 stuks aan). — Verslag van de afdeeling Taal, Land- en Volkenkunde van het K. B. G. van K. en W. III; 1930. — Verslag over het Blambangan-onderzoek in 1930.

BOEKENSCHOUW.

De Gereformeerde kerk op Formosa of de lotgevallen eener Handelskerk onder de Oost-Indische Compagnie 1621—1622, door W. A. Ginsel (proefschrift).

De Cactusflora van Curaçao, door C. P. Amelunxen, J. W. F. Sluyter, Amsterdam. f 0.75.

Exposition Coloniale Internationale de Paris. Commissariat Général Guadeloupe, Guyana Martinique Saint-Pierre et Miquelin, 1931. Daarin La Guyane Française, door G. Devez.

Wirtschafsgeschichte Niederländisch-Indien 1931. Met 57 afb., 13 kaarten en een tijdtafel, door dr. Erich Voigt. Deutsche Wissenschraftliche Buchhandlung.

Maleisch Zakwoordenboekje, door prof. T. J. Bezemer, 2de druk. Tjeenk Willink, Zwolle

Overzicht van den Economischen toestand van Ned. Oost- en West-Indië 1930—1931, door H. J. A. Raedt van Oldenbarnevelt. Overdruk van het Kol. Weekblad van 23 en 30 Juli, 6, 13, 20 en 27 Aug. 1931. Informatiebureau van Oost en West

Literatuur, door H. C(arpentier) A(lting). Overdruk uit het Kol. Tijdschrift nos 4 en 5, 20ste jaargang. I. Het Institut Colonial International in 1931. Sinds dit Instituut 37 jaren geleden werd opgericht, komen hare leden, met uitzondering van den oorlogstijd, geregeld om de twee jaren bijeen. Het secretariaat is blijven in Brussel gevestigd, Boulevard de Waterloo 72a. Leden worden opgedragen voor zoover de koloniën van zijn land betreft, het onderwerp in studie te nemen en er een rapport over uit te brengen. De rapporteurs komen samen voor het opstellen, door een hunner, van een algemeen rapport, voorzien van de conclusies, waartoe hij is gekomen. Deze rapporten dienen tot grondslag van de mondelinge gedachtenwisseling, die te zamen met de rapporten verschijnen in een „Compte Rendu". Op die wijze is een „Bibliothèque Coloniale Internationale" gevormd. Ook wordt een „Annuaire" uitgegeven. Voor ditmaal waren 3 onderwerpen aan de orde: I Onderwijs voor de inheemsche bevolking. II. De handhaving van de inheemsche gewoonten. III. Het aandeel van moederland en koloniën in het bedrijfsleven. Van Ned. zijde dienden prof. Gonggrijp en prof. Boeke van raad.

In punt II van het overzicht wordt het onderwijs behandeld. Voor Ned.-Indië werd uitvoerig gerapporteerd door de heeren Hardeman en Winkler. Prof. Moresco gaf nog een mondelinge aanvulling.

Suriname

Met de koffiebereiding volgens het procédé Fernandes schijnt het toch nog niet geheel naar wensch te gaan. De „Surinamer" had een onderhoud met dr. Fernandes waarbij o.m. ter sprake kwam, dat de proefkoffie na eenigen tijd gelegen te hebben, weder iets van het oude gebrek vertoonde. Het blad schrijft:

„Dr. Fernandes toonde ons welwillend een schrijven van den heer De Gruyter, dat hij onlangs ontvangen had. Het deed ons goed daarin te lezen, dat men bij de firma De Gruyter de zaak zeer hoopvol inziet en dat men daar ook een verklaring meende te kunnen geven voor het feit, dat de proefkoffie, na wat gelegen te hebben, weer iets van het oude gebrek is gaan vertoonen.

Men meent n.l., dat dr. Fernandes bij deze eerste proeven zijn procédé wellicht nog niet intensief genoeg heeft toegepast, d.w.z. dat het meest inwendige van de koffie niet intensief genoeg gedroogd is, waardoor dit binnenste op den duur gaat werken.

Volgens dr. Fernandes is het heel goed mogelijk, dat deze verklaring juist is, omdat het in een fabriek, waar men met ruwe apparaten werkte, heel moeilijk is om uit te maken, of bij droging van de koffie alle boonen ook tot de kern tot 80 gr. C. verhit zijn geweest. In ieder geval is dit vraagstuk langs empirischen weg wel op te lossen.

Bijzonderheden betreffende de proeffabriek laten we hier achterwege, omdat dr. Fernandes ons mededeelde, dat er nog veranderingen en verbeteringen moesten worden aangebracht, waarvoor de firma Stork, die de fabriek bouwde, waarschijnlijk een harer ingenieurs hierheen zal zenden.

Iets dergelijks is niet vreemd. Zelfs bij „uitgeprobeerde" fabrieksinstallaties duurt het wel eens jaren, vóór ze precies zijn, wat men wil.

We kunnen dus veilig en met gerustheid afwachten, wat de verdere proeven als uitslag zullen geven."

***

De Koloniale Staten hebben op 24 Augustus, na drie vergaderingen aan het ontwerp te hebben gewijd, het voorstel tot wijziging van de Goudverordening, aangenomen, in hoofdzaak als ingediend door den gouverneur. Het voorstel strekte, om het vrij onderzoek naar delfstoffen in het binnenland toe te staan, voorloopig in streken, door den gouverneur aan te wijzen, met de bedoeling, dit systeem geleidelijk ook over andere deelen van het binnenland uit te breiden, naarmate in de praktijk de behoefte daaraan zal blijken.

Het amendement-Dragten-May, strekkende om dadelijk het geheele binnenland open te stellen voor vrij onderzoek, werd bij de tweede stemming verworpen met 7 tegen 6 stemmen.

Omtrent de door den Gouverneur voorgestelde scheiding tusschen onder- en bovengrond, werd een amendement ingediend om dat beginsel niet in te voeren met terugwerkende kracht ten aanzien van gronden, die reeds in eigendom of allodiaal bezit zijn. Het amendement strekte om het beginsel toepasselijk te verklaren bij uitgifte van nieuwe gronden.

De gedelegeerde, de administrateur van financiën, deelde mede dat de Gouverneur bereid was, indien de meerderheid der Staten met het amendement medegaat, zich daarbij neer te leggen. Het amendement werd met algemeene stemmen op ééne na, aangenomen.

Wij teekenen hier even aan, dat in een vorige zitting der Staten de gedelegeerde had medegedeeld, dat er naar werd gestreefd het aantal vaste punten in het binnenland uit te breiden, waarbij wellicht gebruik zal worden gemaakt van *vliegtuig-opnemingen*.

***

Wij vinden in de Surinaamsche bladen interessante beschouwingen over de werkloosheid. Bij de arbeidsbeurs hadden zich tot 4 Augustus 2400 personen laten inschrijven als werkloozen. Het blad *„Suriname"* van dien datum schrijft:

„Wat het aantal van die 2400 personen betreft, die zich hebben laten inschrijven als werkloozen, wij zouden meer dan de helft willen terugbrengen tot de rubriek arbeidsschuwen."

„Surinamer" van 9 Augustus schreef:

„Allereerst dient men er rekening mede te houden, dat de inschrijving plaats vindt aan de hand van ongecontroleerde gegevens, die de betrokkenen zelf verstrekken. En voor een belangrijk deel zijn deze gegevens nagenoeg waardeloos.

Ter beoordeeling van den toestand kan dan ook het cijfermateriaal uit registers niet dienen zonder deugdelijk onderzoek.

Wat toch is het geval?

Onder degenen, die zich voor werkloozen uitgeven zijn personen, die, strikt genomen, daartoe niet gerekend kunnen worden....

Eenige voorbeelden kunnen dit duidelijk maken en tevens doen zien, dat men over den inhoud van het begrip „werkloosheid" nogal uiteenloopende — onjuiste — opvattingen vindt; en bovendien dat men 'n deel van hetgeen als werkloosheid wordt aangegeven niet kan verhelpen met werkverschaffing. Om de eenvoudige reden, dat er bij velen geen werkwilligheid is, doch arbeidsschuwheid."

Natuurlijk wil dit niet zeggen, dat er geen armoede geleden wordt.

En arbeidsschuwheid komt overal voor.

***

Dr. Lampe heeft te Paramaribo een lezing gehouden over zijn laatste reis, speciaal wat betreft het bezoek aan leprozerieën en de lepraconferentie te Manilla. *„De Nieuwe Stem"* geeft van de lezing een overzicht, waaruit wij het volgende aanhalen:

„Na van zijn reis te hebben verteld, deelde dr. Lampe nog het een en ander over Suriname mee....

Op nog één plaats, behalve Suriname, is er een polikliniek voor lepralijders in het beginstadium, maar een polikliniekschool als wij hier kennen, trof spreker nergens aan. Dr. Lampe twijfelde niet of het voorbeeld zal in andere landen worden nagevolgd: hij wees op het groote nut daarvan; de kinderen worden overdag uit het gezin gehaald, waar zij met broertjes en zusjes spelen of van de straat gehouden, waar zij met anderen omgaan. Bovendien wordt de geregelde behandeling: injecties op tijd, medicijn elken dag, mogelijk."

***

Wij lezen in *„De West"* van 21 Augustus, dat in Suriname ook bloed transfusie wordt toegepast. als donor bieden zich meestal de studenten vrijwillig aan.

***

„De West" van 25 Aug. schrijft:

„† *H. J. Fernandes.* Een der ijverigste zonen des Lands, een man van onverflauwde energie, heeft gisteren het tijdelijke met het eeuwige verwisseld. Henry Johan Fernandes is ontslapen in den ouderdom van 73 jaren.

Na in verre landen te zijn geweest, keerde Henry Fernandes, nog in de kracht van het leven, terug in zijn geboorteland Suriname. Geruimen tijd was hij fabrieksleider van de ijsfabriek. Daarna kocht hij de voormalige plantage Kwatta, waarvan een groot gedeelte in perceelen werd uitgegeven, terwijl hij er verder de fruitcultuur in het groot uitoefende. Daar de vruchten in natura niet steeds voldoenden afzet vonden, bereidde hij citruswijnen, die uitnemend van smaak waren, maar de concurrentie op de wereldmarkt niet konden doorstaan. De komst van nu wijlen den heer Kann, scheen een groote vlucht te zullen geven aan de onderneming Kwatta, die een onderdeel zou uitmaken van grootsche plannen, die helaas nimmer verwezenlijkt werden. Bij allen tegenslag bleef de heer Fernandez moedig volhouden. De laatste jaren zien wij hem zijn energie voornamelijk aanwenden om een weg naar zee tot stand te brengen, met landbouwperceelen aan weerskanten. Aan dit werk, dat voor een groot deel voltooid is, zal zijn naam voor altijd verbonden blijven.

De buitenplaats Kwatta vormde een aantrekkingspunt voor velen. Vreemdelingen werden daarheen gebracht en waren steeds welkom. De joviale gastheer stelde er een genoegen in om persoonlijk in eindelooze hoeveelheden zijn geurige citrusvruchten te laten proeven. Met zijn verscheiden verdwijnt waarschijnlijk ook het historisch plekje. Langen tijd scheen het alsof de jaren geen vat hadden op den heer Fernandes. Op het warmste gedeelte van den dag zag men hem voortzwoegen, urenlang, in de felle tropische zon. Maar ten slotte kwam ook voor hem de tijd en werd deze eik neergeveld. Zijn nagedachtenis zal lang in veler herinnering voortleven.

***

Naar *„De West"* van 28 Augustus mededeelt is, in verband met het overlijden van Dr. Jenny Weyerman, door den Gouverneur als vertegenwoordiger van de Surinaamsche Waterleiding Mij. aangewezen de agent van de Nederl. Handel Mij. de heer Schnitger.

***

De „N. R. Ct." van 25 Sept Av.bl. D. meldt:

„Heden vertrok de heer H. N. van Dijk naar Suriname om in opdracht der regeering, overeenkomstig de aankondiging terzake in de Troonrede, gronden uit te zoeken, geschikt voor mechanische bewerking, waarop in de toekomst in groot verband rijst en wellicht andere gewassen geteeld kunnen worden.

De heer van Dijk heeft een ervaring van meer dan twintig jaren op dit gebied, respectievelijk op Java, in Noord-Afrika en in Nederland in den Wieringermeerpolder".

Van andere zijde vernemen wij, dat de heer Boonacker, oud-distr.-commissaris in Suriname den heer van Dijk vergezelt.

Curaçao

Terugwerkende kracht!

Wat wij in ons blad van 6 Aug. l.l. schreven over de accijnsverhooging besloten wij met deze aan de *Amigoe* ontleende opmerking: „Achteraf hoorden wij, dat het wettelijk hier op Curaçao onmogelijk is, dat fiscale wetten gemaakt worden met terugwerkende kracht. Zoover we weten, vestigde echter geen der Raadsleden daar de aandacht op".

Wij hebben ons van eenig commentaar onthouden, omdat wij met de Curaçaosche wetgeving — in het bijzonder de fiscale — niet zóó op de hoogte zijn, dat wij ons tot oordeelen bevoegd achtten. Niet zonder spanning hebben wij echter mededeeling van de gronden der bovengenoemde opvatting afgewacht. De *Amigoe* heeft, meenen wij, er het zwijgen toe gedaan. In *La Prensa* van 1 September l.l. komt nu een inzender vertellen, dat een terugwerkende kracht zou zijn afgestuit op art. 3 der Algemeene bepalingen der wetgeving: „De algemeene verordeningen verbinden alleen voor het toekomende, en hebben geene terugwerkende kracht". En dan komt er een verwijt aan de rechtsgeleerde leden van den Kolonialen raad mrs. De la Try Ellis en Eskes en aan den voorzitter, den notaris Lansberg, dat zij blijkbaar met de beginselen onzer wetgeving niet op de hoogte zijn, immers wel over de billijkheid maar niet over de wettigheid van terugwerkende kracht hebben zij gesproken.

Eerlijk gezegd: zoo zout hebben wij 't nog niet dikwijls gegeten!

De voorzitter onzer afdeeling, dr. Polvliet, heeft in het volgend nummer van hetzelfde blad dezen inzender de ooren even gewasschen, en hem heel duidelijk gezegd met andere woorden, wat de Hooge Raad der Nederlanden o. a. bij arrest van 4 Dec. 1919 besliste: „Van schending van dit art. kan geen sprake zijn, indien aan eenige wet overeenkomstig haren inhoud terugwerkende kracht is gegeven".

Dr. Polvliet besluit, dat weer eens te meer gebleken is, „dat wetsuitlegging niet behoort tot het terrein van den leek, doch behoort te worden overgelaten aan meer ter zake kundigen".

Misschien komt nu ook de zegsman van de *Amigoe* nog voor den dag. Wij moeten immers wel aannemen, dat deze een ander is, want de aangehaalde bepaling geldt niet alleen voor fiscale wetten en is evenmin specifiek Curaçaosch; zij stemt overeen met art. 4 der Nederlandsche Wet A.B.

Inspecteur Gemmeke.

De Amsterdamsche politie-inspecteur Gemmeke, die een paar dagen in Curaçao werkzaam was, heeft van de gelegenheid gebruik gemaakt, om in Zuid-Amerika, Cuba en New-York bij de politie zijn licht eens te gaan opsteken. Van zijn bezoek aan laatstgenoemde plaats vertelt hij nu in het *Algemeen Handelsblad*.

Scheepvaart.

Op Curaçao ingeklaarde schepen:

Jan./Juli 1931	2753	stoom- en	800	zeilschepen.
„ 1930	3222	„ - „	1092	„

De tonnenmaat daalde voor de stoomschepen met 1.625.890 M.³ netto en voor de zeilschepen met de helft, 69.197 M.³ netto.

Middelen.

De middelen brachten in het 2de kwartaal 1931 op *f* 1.931.458,— tegen *f* 1.951.382,— in hetzelfde tijdvak van 1930 en bleven *f* 150.000,— beneden het ¼ der raming. Intusschen was de opbrengst in de eerste helft van dit jaar *f* 300.000,— hooger dan die van 1930 en *f* 500.000,— beneden de halve raming.

Uit den Verren Vreemde

Italië in Lybië.

Twee gebeurtenissen van groote beteekenis melden zich aan om haar beurt van behandeling, de loop van zaken in Italiaansch Lybië en het Japansch-Chineesche conflict. Daar van de eerste een daad te vermelden is, die een bedrijf afsluit, terwijl voor den strijd om Mantschoerije de beslissende crisis nog niet doorgewerkt heeft, bepalen wij ons voor heden tot het eerste punt.

In Lybië is Omar el Moektar, die als de voornaamste leider van het gewapend verzet beschouwd werd, gevangen genomen, ter dood veroordeeld, en medio September gefusilleerd. Italië verwacht dat hierdoor aan den strijd in zijn Noord-Afrikaansche kolonie een einde is gemaakt.

Daar 't al weer lang geleden is dat wij hier schreven over de moeilijke verkenningstochten naar de diep in de Saharawoestijn gelegen oase Koefra, zullen wij enkele momenten, waaruit de toestand van het heden ontstaan is, in herinnering brengen.

In het midden van de vorige eeuw vestigde een afstammeling van den Profeet een klooster in Barka, het aan de kust van de Middellandsche Zee gelegen deel van Lybië. De grondlegger der orde, Senoessi, bleek een voorganger en hervormer van beteekenis te zijn, zijn invloed breidde zich eerst in kleinen kring, daarna al verder in Lybië uit. Zijn godsdienstige ijver, vooral ook gericht tegen de vreemde, christen-inmenging, wendde zich vervolgens zelfs tegen de Fransche overheersching in Algerië, waar zijn volgelingen de regeering heel wat werk hebben bezorgd.

Hij heeft voor de opvatting van een Noord-Afrika vrij van vreemde overheersching eigenlijk mooi werk gedaan. Het aantal der Senoessi-kloosters overtrof het 150-tal. De kloosterlingen stelden zich, naast de godsdienstige bedoeling van hun werk, ten doel land en volk tot ontwikkeling te brengen. Zij zochten op wat voorheen bestaan had, doch in verval was geraakt, zooals verlaten oasen, verwaarloosde bronnen en putten, zij herstelden oude wegen, legden nieuwe aan. Zij wisten bij de bevolking belang te wekken voor deze werkzaamheden. Zij bewerkten ook toenadering en een beteren geest tusschen de stammen, die in onverpoosden onderlingen twist met elkander leefden.

Uit den aard van hun islamitischen ijver stonden zij niet vriendschappelijk tegenover de christen-inmenging, die zich vooral in Tunis en Algerië van Fransche zijde deed gelden. Het Arabisch nationalistische besef, dat zich in hen juist uitte als een kracht van zelfbewustzijn, kwam ook in verzet tegen elke ongevraagd opgedrongen vreemde inmenging. Frankrijk heeft in het eerste tiental jaren van onze eeuw in ruime mate rekening moeten houden met de Senoessii-secten, wier invloed in Algerie eerst verminderd is toen Italië zelf zijn kolonisatie-plannen op Lybië, met name op het kustgebied van Tripolitanië, richtte.

Italië liet zich hiertoe door twee overwegingen leiden. De Afrikaansche Middellandsche zee-landen trokken in den tijd der groote koloniale-politiek meer en meer de aandacht. Spanje, Frankrijk, Engeland hadden er hun aandeel vastgelegd, eigenlijk was er niets meer te verdeelen, maar het groote gebied van Lybië (naar de meest bekende kustplaats ook wel Tripolis genoemd) stond slechts onder slap en zwak Turksch opperbestuur, daar kon nog wel een zet gedaan worden; aanleiding of reden hiertoe was voor het nabijgelegen Italië allicht te vinden. Ja deze lag al opgesloten in de tweede overweging, Italië's overbevolking. Deze zocht een uitweg naar verschillende vèr-afgelegen deelen van de wereld, waar hetgeen zij daar presteerde Italië niet, of weinig, ten goede kwam. 't Is wel eigenaardig, dat juist in den tijd toen de socialistische invloed in Rome den boventoon voerde, het besluit is genomen om Tripolis tot groot-emigratiegebied voor Italië te maken, terwijl de fascistische regeering daar nu eerst iets heeft weten te bereiken.

Het is toen, zooals bekend, niet meegevallen. Tripolis leek een Danaïden-vat te worden, voor offers in menschen en geld. En het was vooral door de bedrijvigheid der Senoessii dat het lek in het vat open gehouden werd. De actie van Turksche zijde had wel bekwamen leiders. De groote dictator Moestapha Pacha, die thans de politiek van Turkije naar zijn hand zet, behoorde tot de aanvoerders. Maar de beschikbare strijdmiddelen zouden te zwak zijn geweest tegenover de Italianen als de Senoessii niet bijgesprongen waren. Tijdens den wereldoorlog hadden de Italianen de grootste moeite om zich op enkele punten aan de kust staande te houden.

Met het optreden van Mussolini is ook voor Libyë een tijdperk van groote, welbewuste Italiaansche actie begonnen. Toch zou deze niet tot een succes geworden zijn, als de moderne oorlogsmiddelen niet de overmacht aan de westersche strijdkrachten hadden geschonken. De energie van generaal Graziani en de onder hem dienenden hebben alleen dank zij vliegmachine, auto en nieuwste vindingen op artilleristisch gebied de guerilla der woestijn vermogen te overwinnen.

Eerder hadden de Italianen ook al een paar keeren vermeend victorie te mogen roepen. Het ging hun dan echter ongeveer zooals den Spanjaarden in Marokko, het verkeerde zóó, dat de strijd kort na dien weer in vollen gang was. Toen zulks een drietal jaren geleden ook weer 't geval is geweest, is de rol van Omar el Moektar als leider van het gewapend verzet begonnen.

In Februari 1928 berichtten de Italiaansche bladen de onderwerping van Seyid Bidda, die destijds als de hoofdaanvoerder werd beschouwd. Wat toen gebeurd is, is nooit ten volle tot klaarheid gebracht. Italiaansche vliegtuigen hadden voordien strooibiljetten over de oasen verspreid, waarin den Senoessii werd toegezegd, dat de stammen bij het staken van den strijd vrij zouden blijven hun eigen zaken te regelen. Hierop zijn onderhandelingen ingezet, waarbij aan Seyid Bidda en stamhoofden een aanzienlijk maandgeld werd in het vooruitzicht gesteld, als zij zich van vijandelijkheden bleven onthouden. Seyid Bidda verklaarde zich bereid op dien grondslag naar het Italiaansche hoofdkwartier te komen en kreeg hiervoor een vrijgeleide. Bij de onderhandelingen bleek Seyid Bidda eischen te stellen waarop de Italianen niet konden ingaan. Toen 't niet tot overeenstemming kwam, werd hij met zijn geleide gevangen genomen en naar de kust gebracht. Naar buiten werd gemeld dat hij zich vrijwillig onderworpen had en naar Rome zou gaan om den koning hulde te betuigen. (Wij hebben deze gebeurtenis indertijd gemeld.)

De bevolking geloofde dit niet, daar geen enkele daad van Seyid Bidda het bevestigde, en niemand in de gelegenheid werd gesteld het van hem zelf te vernemen. Toen heeft Omar el Moektar, die in de laatste jaren Seyid Bidda's rechterhand was geweest, de leiding van het verzet der oasenstammen aanvaard. De strijdmiddelen waren echter te ongelijk, al heeft de nieuwe leider de Italianen toch verplicht hun moderne techniek op groote schaal in toepassing te brengen om de guerilla der woestijn te kunnen bedwingen.

In opvolgende expedities, waarbij vliegtuigen, tanks, auto's een groote rol gespeeld hebben, is 't gelukt de verst verwijderde oasen te bereiken en in bedwang te houden. Waar men even den voet lichtte brak het verzet telkens weer uit. Ook week, wie zich niet veilig achtte, over de Egyptische grens uit, om te gelegenertijd weer terug te keeren. Vroeg de goedgezinde bevolking om wapens, teneinde zich tegen de kwaadwillenden te verweren, dan gingen die wapens niet zelden naar de tegenpartij over. Tegen dit alles zijn maatregelen van vèrgaanden omvang en vèrgaande strekking noodig geweest. Generaal Graziani heeft deze durven in toepassing te brengen.

Stammen uit de afgelegen, of niet te vertrouwen oasen zijn overgebracht naar concentratiekampen in de kuststreek, bewaakt door betrouwbare troepen. Hier zijn tot 80.000 mannen, vrouwen en kinderen bijeen. Langs de Egyptische grens werd 300 K.M. prikkeldraad gespanen en bewaakt. Om het verblijf in de vèrafgelegen oorden, die niet voortdurend door militairen bezet konden blijven, onmogelijk te maken, werden de bronnen er zelfs onbruikbaar gemaakt.

Wel moet 't een energieke tegenstander zijn geweest, die tot het nemen van zulke maatregelen gedwongen heeft. Maar ook hem is dit ten slotte noodlottig geworden.

In den nacht van 11 Septembere is Omar el Moektar in een gevecht nabij Slonta gevangen genomen door een eskadron Savari, bij dien strijd vielen 12 zijner volgelingen.

Nu is hij gevonnist, tot den kogel veroordeeld en reeds is dit vonnis voltrokken. Waarom? Waarom is voor hem, den 74-jarigen, dapperen vijand, geen andere oplossing gevonden? Wij hebben de motiveering van het vonnis niet uitdrukkelijk vermeld gevonden, doch wel dat hij zijn schuld erkend heeft. Deze zal wel hierop berusten, dat hij in 1929 een verklaring had afgelegd tegenover kolonel Siciliani, toen luitenant-gouverneur van Lybië, waarin zijn overgave lag opgesloten, dat hij deze ook tegen maarschalk Badoglio had herhaald, maar dat hij daarna toch weer gewapend en als leider was opgetreden en de Italianen tot in hun bezettingen nabij de noordkust is blijven bestoken. Het is de vraag of de voltrekking van dit vonnis, uit een oogpunt van politiek, verstandig is te noemen. De executie van den door velen bewonderden grijsaard kan hem tot een martelaar voor den Islam maken.

In Lybië kan de verzetsbeweging nu wel gebroken worden genoemd. Tegen de toegepaste middelen voelt niemand zich opgewassen. De likwidatie van den oorlogstoestand kan daar nu beginnen. Een gemakkelijke taak zal dit niet zijn. Italië heeft tegenwoordig wel energieke mannen, die veel aandurven, maar den volksaard veranderen, dat is nog een zeer bijzonder probleem. En als de bevolking kan door het verdrijven uit de geboortestreek, door het verblijf in de concentratiekampen, door de herinnering aan gevallen martelaren een zoodanige wrok tegen de overheersching blijven bestaan dat onder de asch vuur blijft smeulen.

In de volharding door Italië getoond om met zoo enorme kosten en zoo groote offers het woestijngebied te vermeesteren dat de winst, die de kolonisatie-mogelijkheid in het vruchtbare, maar tropische warme deel van het land overigens biedt, hier eigenlijk niet tegen op weegt, wil men de aanwijzing zien, dat Italië zich de supermatie in het Sahara-gebied, dat in de wereldgemeenschap een rol begint te spelen, toedenkt. De actie in Lybië zou dan slechts een zet zijn in de richting van het Tchaadmeer, waarop Frankrijk de oogen gericht heeft. Zoo opgevat, zou hetgeen gebeurd is wel het einde zijn van een bedrijf, maar dit zou dan op zijn beurt toch slechts het voorspel zijn tot plannen met vèrgaande bedoeling.

Ook volgens een andere beschouwing zou 't geenszins zeker zijn, dat de terechtstelling van Omar el Moektar eindelijk vrede beteekent.

De Senoessii zijn, zooals wij in herinnering brachten, een godsdienstige secte. De aanvoerder in den strijd was niet het geestelijk hoofd. Dit hoofd houdt verblijf in Mekka, waar het zich een tiental jaren geleden in veiligheid heeft gesteld. Van daar uit heeft het niet alleen den strijd in Lybië blijven aanwakkeren en den strijders steun uit de Mohamedaansche wereld doen toekomen, maar het heeft ook de agitatie bewerkt, die in verschillende landen tegen Italië in beweging is gebracht en nog onderhouden wordt, opwinding, die zich niet tot openlijke demonstraties bepaalt, maar die ook, in den vorm van boycott van Italiaansche artikelen, het economisch strijdmiddel in toepassing brengt. Nederlandsch-Indië heeft de uitwerking van deze Senoessi-politiek ook reeds ondervonden. De verhoudingen stellen zich in menig opzicht anders in het tegenwoordige. Groot is de macht geworden van de moderne militaire oorlogsmiddelen, maar tevens zijn nieuwe politieke en economische middelen ten dienste gekomen van wie strijden wil zonder oorlogstuig.

Een en ander zal Italië kunnen dwarsboomen in hetgeen het zich als plan voor Lybië en als verder reikend plan door Lybië gesteld moge hebben.

Elk beroep kent sterren en mislukkingen. Niet, wèlk beroep ge uitoefent, maar hóe, bepaalt uw succes. (Maandblad „Succes").

Ingezonden

Kerstfeest der blinden en doofstomme kinderen te Bandoeng.

Sedert tal van jaren is het groote feest voor de bewoners van het blinden instituut te Bandoeng, het Kerstfeest. Een der nummers daarvan is het uitdeeien van geschenken gezonden uit Nederland door Ir. A. Bryan en mevr. O. Bryan—Croll, Prins Frederikslaan 35 Wassenaar (Kieviet). Het vorige jaar mochten ook de kinderen van het kort te voren opgerichte doofstommeninstituut in deze gaven en in de daardoor opgewekte vreugde deelen. Het spreekt wel vanzelf, dat dit jaar de gaven, die dit nobele doel steunen, in mindere mate toevloeien. Dit kan echter worden goedgemaakt door anderen, die ook gaarne willen medehelpen het leven hunner medeschepselen te veraangenamen.

Men weet dus hoe men kan medewerken om aan een groot aantal ongelukkigen een blijden dag te bezorgen.

Lugano, 23 September 1931.

Dr. R.

Berichten der Afdeelingen

Van de afdeeling Den Haag.

De tochten onzer leden naar Parijs.

De tochten onzer leden naar Parijs behooren weder tot het verleden.

In het geheel maakten 120 personen van de door onze afdeeling geboden gelegenheid gebruik en al zijn er eenigen geweest, die tijdelijk vergaten, dat men voor een honderd gulden niet het neusje van den zalm kon krijgen, het zoovele gebodene en de prettige onderlinge verhouding hebben gemaakt, dat het gros met genoegen terugziet op wat in een achttal dagen aan hun oog voorbijtrok, niet alleen op het internationale tentoonstelilngsterrein, maar ook op de soms langgerekte avonden, voorzien van door den heer Faust voor hen verkregen toegangskaartjes.

Er mag hier dan ook wel een woord van lof gesproken worden voor de onvermoeidheid van dezen Hollandschen leider, die werkelijk zijn geheele aandacht aan onze vier groepen wijdde, (ook zijn hupsche echtgenoote wil ik niet vergeten), maar toch meer in het bijzonder past het in herinnering te brengen alles wat door den heer J. C. Baudoin in het werk gesteld werd om deze tochten zoo goed te doen slagen.

Ook hier betrek ik Mevrouw Baudoin in mijn hulde en betuig ik namens de afdeeling mijn hartelijken dank voor de goede organisatie, de vele daaruit voortvloeiende werkzaamheden en zijn leiderschap, waardoor de heer Baudoin ons allen aan zich heeft verplicht.

Bravo, brave Secretaris!

Met het oog op de tegenwoordige finantieel slechte tijden hebben wij van onzen vijfden tocht afgezien.

F. VAN PESKI.
Voorzitter.

Keep Smiling.

Het zou dom of lichtzinnig zijn te beweren, dat wij tegenwoordig geen moeilijke tijden doormaken.

Een van de oorzaken van de thans heerschende crisis is, dat men in het algemeen gesproken, teveel op zichzelf geleefd heeft.

Als men nu in alle opzichten bezuinigen gaat, verergert men de levensomstandigheden van anderen nog meer en ontneemt hun de kans het hoofd boven water te houden.

Het is thans meer dan ooit tijd om te beseffen en ernaar te handelen, dat wij een deel der gemeenschap zijn.

Blijft daarom zooveel mogelijk leven zooals gij tevoren geleefd hebt, zonder tot buitensporigheden over te gaan.

Blijft Uwe vrienden bij U ontvangen en gunt Uwen leveranciers Uwe bestellingen.

Blijft verpoozing voor Uwen geest zoeken, de schouwburgen en ver enigingen, waarvan gij lid zijt, lijden ook onder den druk der tijden en gij vergeet, terwijl gij U amuseert.

Gedraagt U naar de spreuk: Leven en laten leven en wij zullen deze donkere tijden wel weder door komen.

Ook wij zullen weder programma's geven, waarin gij belang stelt en op die middagen en avonden zult gij Uwe vrienden ontmoeten, die U opwekken kunnen.

HET BESTUUR.

Afdeeling Apeldoorn.

Opening van het seizoen Vrijdagavond 2 October, 8 uur, in de groote zaal van „La Bordelaise" met een voordracht door onzen voorzitter, den heer H. A. Schoonhoven, over: „*De Zeeën van Indië*", toegelicht met lichtbeelden van het „Koloniaal Instituut" en de „K. P. M." en met praeparaten uit het particulier bezit van den spreker. Voor dezen eersten avond: toegang voor leden, begunstigers en hunne introducee's vrij, op vertoon van contributiekaart.

Door het bestuur zijn in overweging genomen het organiseeren van een verkoopstentoonstelling en van een wajang- en dansavond, waardoor wij alvast de warme belangstelling der leden vragen. Tenslotte vestigen wij met nadruk hun aandacht op de dringende noodzakelijkheid ons ledenaantal te vertienvoudigen. Het bestuur heeft ook deze materie besproken en een begin gemaakt.

Tot Vrijdag 2 October dus.

Voor het bestuur:

De secr.-penningm.,
J. C. BAARS.
Tel. 1358. Postgiro 93038.

Afdeeling 't Gooi (zetel Hilversum).

Deze afdeeling is overgegaan tot de instelling van een Informatie-bureau, dat zich ten doel stelt:

1e. om hen, die voornemens zijn naar Nederl.-Oost- of West-Indië te vertrekken, alle door hen, in verband hiermede, gewenschte inlichtingen te verstrekken;

2e. om aan personen die, uit genoemde landstreken in Nederland verwacht of hier te lande reeds aangekomen en voornemens zijn om zich tijdelijk of definitief in het Gooi te vestigen, alle door hen benoodigde informaties te verschaffen, bijvoorbeeld met betrekking tot pensions, koop of inhuur van huizen, ter zake onderwijs-inrichtingen en wat dies meer zij.

Bestuur: G. A. van Seventer, Sophialaan 20, voorzitter; mejuffr. B. J. van Maarseveen, Zonnelaan 16, Vice-Voorzitster; de H.H. J. H. Stocksmeier, Pr. Julianalaan 13, 1e secretaris en A. Hoogesteger, Bisonlaan 4, 2e secretaris, allen te Hilversum.

Veertien leden der Vereeniging hebben zich bereid verklaard om, puttend uit hunne practische ervaring, opgedaan in ambt of beroep, aan belanghebbenden die voorlichting te verschaffen, welke een ieder hunner in zijne bijzondere levensomstandigheden zal blijken noodig te hebben.

Het Bestuur v.h. Informatiebureau.

Mededeelingen

VAN HET HOOFDBESTUUR.

Aan de leden der afdeeling Den Haag van „Oost en West".

In het belang der administratie en ter vermijding van omslachtigheid wordt men beleefd verzocht de jaarlijks verschuldigde contributie rechtstreeks te voldoen aan den Secr.-Penningmeester der afdeeling Den Haag, den heer J. C. Baudoin, Jac. Hopstraat 12, Den Haag, giro no. 135120 — en dus niet aan het Algemeen Secretariaat.

Informatie-Bureau.

Het Informatie-bureau der Vereeniging, Korte Voorhout 6, Den Haag, is dagelijks geopend van 10—12 en van 2½—4 uur (des Zaterdags alleen tot 12 uur).

Van de Studie-Commissie.

Vergadering op Zaterdag 10 October e.k. te 2 uur in het gebouw der Vereeniging.

Punten van behandeling:

1. Opening.
2. Notulen.
3. Ingekomen stukken.
4. Voorstel tot het benoemen van Vertegenwoordigers der Studie-Commissie in Oost- en West-Indië.
5. Mededeelingen van den 1en Gedelegeerde der Commissie, den heer W. Meijer.
6. Rondvraag en sluiting.

De Secretaris,
VAN DER BRUGH.

Balineesche dansen.

De fraaie prentbriefkaarten zijn alsnog verkrijgbaar ad. f 1 per pakket, bij het Algemeen secretariaat der vereeniging, Korte Voorhout 6, den Haag.

Adresverandering.

Den leden wordt beleefd doch dringend verzocht, bij adresverandering, hiervan ten spoedigste mededeeling te doen: in Nederland, aan den Administrateur der Vereeniging, Korte Voorhout 6, Den Haag; in O.-Indië aan den Hoofdvertegenwoordiger, den heer L. M. F. Plate, Bromostraat 9, Malang; in Suriname aan den heer H. J. Wolff; en in Curaçao aan den heer H. J. C. Bodenburg Hellmund, Secretaris der aldaar gevestigde Afdeeling.

VAN DE REDACTIE.

Aan de vaste medewerkers van het „K. W."
Eerstvolgende redactie-bijeenkomst op Maandag 5 October a.s. 's namiddags 4 uur, Korte Voorhout 6.

De K. N. I. L. M. in Juli 1931.

Het tweede halfjaar 1931 werd met gunstige vervoercijfers ingezet. Op de regelmatige lijnen werden vervoerd 1362 passagiers (Juni 1304) en bij rond- en speciale vluchten 694 (Juni 309). Het passagiersvervoer van Batavia naar Bandoeng vertoont een sterke stijging en overschreed voor de eerste maal de 500. Ook het passagiersvervoer van Batavia en Medan naar West-Sumatra via Pakanbaroe vertoonde eveneens eenige vooruitgang.

Een tweede recordcijfer betreft het postvervoer. Bedroeg dit in Juni 1446 K.G., in Juli is dit gestegen tot 1695 K.G. of ruim 119.000 brieven. Uit de gedetailleerde cijfers blijkt, dat het gebruik van de postverbinding Amsterdam—Sumatra en middels de trein-boot-vliegtuig combinatie, n.l. tot Genua per trein, vandaar tot Medan per boot en vervolgens naar West- en Zuid-Sumatra en Java per vliegtuig, constant blijft, terwijl het postvervoer in omgekeerde richting zich in een stijgende lijn beweegt.

Het vrachtvervoer bedroeg 9648 K.G. tegen 9479 K.G. in Juni.

Op 16 Juli werd het tarief Batavia—Singapore van ƒ 185.— enkele reis teruggebracht op ƒ 140.—, waardoor het vervoer in de tweede helft van Juli reeds toenam.

De voordeelen welke het luchtverkeer biedt aan reizigers die haast hebben, wordt geïllustreerd door het volgend geval:

Twee reizigers vertrokken 's morgens per K. N. I. L. M. uit Soerabaya naar Batavia, arriveerden aldaar om ongeveer elf uur: bij aankomst stond een ander vliegtuig gereed, dat de passagiers denzelfden middag om 5 uur in Singapore bracht. Per trein en boot zou hiermede 2½ dag gemoeid zijn geweest.

Oorlogsmuseum te Bloemfontein.

De heer Fred. Oudschans Dentz, secretaris van de commissie in Nederland, deelt ons mede, dat na het verschijnen van zijn artikel in de pers, nog tal van inzendingen zijn ontvangen voor het Oorlogsmuseum te Bloemfontein. Het aantal inzenders is van 27 tot 43 gestegen.

Aan de opstelling van de verzameling, welke in het Stammuseum van het Algemeen Nederlandsch Verbond, Laan 34, 's Gravenhage, zal worden tentoongesteld zullen hun medewerking verleenen de heeren J. J. van Oostveen en F. N. Schoof, die beide in Zuid-Afrika hebben gewoond en de heer H. J. Vooren, die voornoemd Stammuseum verzorgt.

De Buitengewone Gezant en Gevolmachtigde Minister van de Unie van Zuid-Afrika Z.E. Daniel J. de Villiers, zal de tentoonstelling op 10 October openen (de geboortedag van President Krüger).

De bezichtigingsuren zullen zijn: Zaterdag 10 October van 3—5 uur, Zondag 11 October van 1½ tot 4 uur en van 12 tot 17 October van 10 tot 5 uur. De toegang is kosteloos.

De bezoekers zullen dan tevens gelegenheid hebben de Zuid-Afrikaansche afdeeling van het Stammuseum van het A. N. V. te bezichtigen.

Bestemd voor uitzending naar Nederlandsch-Indië.

C. N. de Boer, visscherij-consulent b.d. zeevisscherij, Westerkade 7, Leeuwarden. Mej. T. G. Sandbergen, hoofdonderw. o.l., Nassaukade 307, Amsterdam-W.; A. J. Nassy, hoofdonderw. o.l.o., Volkerakstraat 23-Hs., Amsterdam-Z.; E. E. F. Bijlhout, hoofdonderw. o.l.o., Celebesstr. 26-II, A'dam-O.; W. H. Verhoeven, hoofdonderw. o.l.o., hoofd school I, IJsselmonde. A. A. R. Cameron, hoofdonderw. o.l.o., 1e Helmerstraat 299-III, Amsterdam. C. H. W. van Rossum, du Chattel, hoofdonderw o.l.o., Hippolytushoef, Beltstraat 56, Wieringen. F. A. Cornelissen, bedrijfsleider van het ambachtswerk bij het gevangeniswezen, 3e Haagstraat 94B, Helmond.

In Nederland aangekomen verlofgangers.

A. Eschweiler, politieopziener, Spoorstraat 7, Duiverdrecht. A. M. van der Elst, resident van Djember, Benviljoenstraat 76, Haarlem. Ir. W. Z. Marcella, ing. 1e kl. b.d. W. en 's Lands B.O.W., J. P. Coenstraat 37, Den Haag; O. L. v. Dijck, wd. hoofdc. b.g. Alg. Rekenkamer, van Kinsbergenstraat 166, Den Haag. J. P. A. de Nijs, opzichter b.d. S.S. en Tr., David Blesstr. 10, Den Haag. H. J. van Haeften, ass. res. b.g. Alg. Bestuursdienst, Bentinckstr. 152, Den Haag. W. Bergman, tijd. wd. controleur, 1e kl. P.T.T., Speighelstr. 28, Utrecht. W. J. C. van Dun, ass. res. b.h. B.B., Weteringkade 102, Den Haag. H. Coorengel, controleur 1e kl. b.g. P.T.T., Kwartellaan 44, Den Haag. P. A. W. A. Renardel de Lavalette, dir. der Muloschool te Batavia, 2e Sweelinckstr. 222, Den Haag. Mevr. M. A. J. van Rooyen geb. Schuller, per adres Ned. Ind. Escompto Mij., Rotterdam, commies b.d. Kantoordienst v.h. B.B. J. W. Chevalier, beh. 1e kl. bij 's Lands Pandh., Prins Alexanderweg 60, Huis ter Heide. G. P. Klinkert, opperhoutvester, Linnaeuskade 40, Amsterdam. Mej. G. Braams, contr. 1e kl. P.T.T., Edisonstraat 16, IJmuiden. E. Chr. de Bruin, ambt. 2e kl. b.d. Dienst der In- en Uitvoerr. en Acc., Regentesselaan 212, Den Haag. G. J. Berkhout, ambt. v. d. verificatie b.h. C. B. S., Jordaan 10, Laren (N.H.). Ir. Ph. W. Timmermans, ing. 1e kl. Dienst v. d. Mijnbouw, van Wulflaan 3, Laren (N.H.). M. P. Gootens, ondercommissaris van politie, 2e Helmerstraat 88, Amsterdam. H. J. van Haeften, ass. resident b.h. B.B., Pansierstraat 7, Scheveningen.

Een feit is een feit en is altijd hetzelfde. Een opinie kan veranderen, al naar gelang men bijvoorbeeld gegeten heeft. (De Zakenwereld.)

Met Pensioen.

A. E. Messchaert, contr. 1e kl. P.T.T., Veluviaweg 26, Wageningen. W. H. Dijkema, mulo onderw. a. d. O.M.S. te Soerabaja, Galtzerweg 1, Bilthoven. J. Pot, dir. der O.M.S. te Probolingo, Vondelplein 1, Amersfoort.

ADRESVERANDERINGEN.

F. J. Brostowski, Leeraar b.d. Kon. Wilhelminaschool te Batavia, Verhulststr. 10, Den Haag; J. Horstink, off. v. gezondh., Waalsdorperweg 16, Den Haag; Mr. J. W. G. Kruseman, Vice-president v. d. Raad v. Just., te Soerabaja, Zomerluststr. 8, Haarlem; J. H. E. v. d. Bruggen, 1e comm. b.d. Weeskamer te Semarang, Molenweg 1, Zwolle; Mej. T. B. Simon, Comm. b.d. P.T.T.-dienst, Duderstadt, Duitschland; F. Maphar, Afd.-secretaris op het Res.-kant. te Koedoes, Beeklaan 415, Den Haag; B. J. Labbé, ambt. tijd. ter besch. v.d. Hoofdinsp. v.d. S.S. en Tr., Beukstr. 83, Den Haag; Ir. M. G. Visser, Ingen. 1e kl. b.d. Waterst. en B.O.W., Hotel Richmond, Nice Fr.; A. Young, Referendaris 1e kl., b.d. S.S. en Tr., Vredenhofstr. 12, Haarlem; J. de Wilde, Hoofdagent 2e kl. Alg. Pol., p.a. Tolstraat 196-I, Amsterdam-Z. H. Otten, Hoofddetachem. Comm. 2e kl., b.h. Korps Gew. Pol. te Amboins, Corn. Speelmanstraat 13, Den Haag; J. Karel, Gezaghebber, b.d. Gouv. Marine, Goudsbloemlaan 57, Den Haag; Dr. C. Haring, Houtvester b.d. Dienst v.h. Boschwezen, Vosmaerstr. 14, Arnhem; Mej. M. G. van Leersum, Verpleegster 1e kl. b.d. dienst v.d. Volksgezondheid, p.a. J. Langeraap, Waalwijk; J. Mensé, klerk 1e kl., m.d. titel v. adj. comm. b.d. P.T.T., Zeestraat 48, Den Haag; Dr. G. A. Scheepens, leeraar b.d. H.B.S. en wis.- en nat.-afd. der A.M.S. te Malang, Princessekade 36, Haarlem; J. G. M. Wastenecker, Luit.-Kol. der Inf. Gijsbr. v. Amstelstr. 361, Hilversum; S. H. de Vries, Werktuigk. b.d. S.S. en Tr., De Genestetlaan 9, Hilversum; H. A. Hansen, Opperhoutvester b.h. Boschwezen, 2e Schuytstraat 87, Den Haag; S. Romkema, Hoofdagent 1e kl., b.d. Alg. Politie, Hooglaarderweg 197, Hilversum; J. W. P. Wouters, 1e. Luit. der Inf., J. v. Nassaustr. 3, Den Haag; J. M. O. Eschweiler, Hoofdcomm. b.d. S.S. en Tr., Linzerstraat 99-20, Weenen XIII.

G. J. Lange gedipl. gezagh. b.h. B.B., W. Barentszstraat 2, Utrecht; Mej. M. A. Cruyff, onderw. 3e kl. b.h. O.W.L.O., Na 1-10 '31, Aldegondestr. 96, Amersfoort; Ph. J. v. d. Meulen, ass.-res., Tanah-Datar, Regentessel. 32, Den Haag; J. M. Canisius, wnd. referend. Gouvern.kant. Soerabaja, Mariaplaats 52, Utrecht; Mr. P. M. Letterie res. ter beschikk. v.d. Gouv. v. Soerakarta, Laan v. Meerdervoort 52, Den Haag; dr. J. Postma, leeraar a.d. A.M.S. te Jogjakarta, vanaf 1-10 '31, Beilerstraat 97, Assen; F. G. Versteegh, contr. 1e kl. P.T.T., Weimarstr. 168a, Den Haag; W. J. F. O. de Jongh, Landmeter 2e kl. b.h. Kataster, m.d. pers. titel v. landmeter 1e kl., Obrechtstr. 233, Den Haag; Chr. L. Scheuer, insp. v. fin., Berkstraat 15, Den Haag; J. J. Greter 1e luit. der art., Hotel Beau Séjour, Interlaken Zw.; G. de Vries, Schoolhoofd b.h. O.W.L.O., Mauritskade 75, Den Haag; A. Stegehuis, pakhuis- tevens betaalm. b.d. Banka-tinwinning, Boreelstr. 22, Den Haag; Ch. L. Crince le Roy, tijd. wnd. hoofdambt. ter besch. v.d. dir. v. fin., Ginnekenweg 39, Breda; E. van Slooten, 1e luit. der art., Regentessel. 54, Den Haag; P. H. van Wezel, insp.v. fin., Kranenburgweg 53, Den Haag; F. H. Sigar, douanecomm. 1e kl., Reinkenstraat 60, Den Haag; ir. M. C. Visser, ing. 1e kl., B.O.W., Avenue Baquis 11bis, Nice Fr.; H. G. Hoogkamer contr. 2e kl. P.T.T., Zuid Ginkel bij Ede Gld.; L. E. Breton, gedipl. gezagh. b.h. B.B. Klimopstraat 204, Den Haag; ir. J. R. Gaade, hoofding. b.d. waterst. insp. v.d. Buitengewesten, Sweelinckstr. 29, Den Haag; Mej. C. A. W. Elenbaas, Administr. ambt. m.d. titel v. adj. ref. b.h. hoofdbest. v.d. P.T.T., Hotel Pens. Marina Gararan Menton Fr.; F. Duursma, 1e luit. der inf., L. de Colignystr. 55, Kampen; A. Verheul, wnd. ambt. v.d. Mededeelingen b.d. Afd. Best.-zaken der buitengewesten b.h. dept. v. B.B., Pr. Hendriklaan 11, Oegstgeest; P. D. Flipsen, pol.opz., b.d. alg. pol. te Malang, Schiebroek bij Rotterd. Bilderdijkstr. 8b.; Kok geh. met M. Brilleslijper A.H., comm. P.T.T., Kampersingel 2, Haarlem; G. L. Mulder, wnd. comm. waterst., Bleekersl. 12-E, Den Haag; A. J. Oets, dir. voortgezet Inl. onderw., No. 150 Lopik; P. J. Perquin, bouwk. insp. oudheidk.dienst, Mauritsstr. 7a, Breda; Mej. Ch. H. de Quant, dir. kweeksch. Sportlaan 22, Den Haag; D. Scheijgrond, onderw. 3e kl., Achterweg Oostvoorne; G. A. Nouhuijs, Gew. secr. Res. Z. & O. afd. Borneo, v. Beesenlaan 18, Jetto-Brussel; Mej. C. M. Ladage, leerares H.B.S., Carp. Alt. Sticht. Wltvr., Obrechtlaan 19, De Bilt; A. J. Muskens, onderw. 1e kl., Meezenlaan 30, Den Haag; H. G. van Sillevoldt, ing. 1e kl. Santhorstlaan 57, Wassenaar, J. M. Sloos, Hoofd v.h. Bedrijf S.S. in de buitengewesten, Reinkenstr. 6, Den Haag; L. Tip, res. v. Ternate enz. Prins Mauritslaan 30, Den Haag; ir. J. A. Verhoog, hoofding. W. en B.O.W., Copernicuslaan 25, Den Haag; D. Habbema luit. kol. inf., Danckertstraat 30, Den Haag; dr. H. J. Kijlstra, dir. off. v. gez. 1e kl., Kruisbessenstr. 12, Den Haag; D. Roelofsma, Kap. Inf. Buitenrustplein 2, Voorburg; A. v. Zuiden luit.-kol inf. Valkenboschk. 400, Den Haag; W. Romijn, ond.l. inf., Zuidhoek 71a, R'dam; J. Mackenzie, maj. Inf. Sonderdanckstr. 45, Den Haag; G. H. M. Vierling, hoofd Ind. centr. aansch. dienst, Haringkade 153, Scheveningen; B. J. Visscher, Inspect. Inl. onderw., Juliana v. Stolberglaan 86, Den Haag; J. D. L. Vorst, hoofdcomm. P.T.T., Hobbemastr. 18, Amersfoort; mej. B. A. Ch. Weehuizen, dir. Norm. school Inl. hulponderw., Jogjakarta, Kleverparkweg 80-rood, Haarlem; mej. F. P. Weintré, onderw. 3e kl., Snelliusstr. 44, Den Haag; F. H. A. Dietz, hoofdcommissaris v. politie, Kon. Wilhelminalaan 373, Voorburg; J. A. H. Rijnders, Kap. Mil. Adm., Terschelling; mevr. A. M. J. Will, geb. Kress, 1e comm. weesk. Batavia, Kärntnerstr. 33, Wien; B. van Beugen, onderw. 1e kl., Agnesstr. 15, Den Haag; J. E. van Marle, ing. 1e kl. W. en B.O.W., Frederik Hendrikplein 50, Den Haag; mej. J. H. G. Lang, onderw. 3e kl., Gnadenwalder Kuranstalten bei Hall (Tirol); D. D. de Jongh, kap. inf., Velperweg 84, Arnhem; dr. J. W. Poser, kol. mil. geneesk. dienst, Julianaweg 74, Overveen.

Mutatiestaat van 23 tot 30 September '31

Nieuwe Leden:

	Voorgesteld door:
Mevrouw C. Somerdijk—d'Artillac Brill, Den Haag, Laan van Meerdervoort 791.	Eigen aanmelding.
Ernesto C. Martijn, Curaçao, Witte Weg.	den heer J. G. Lutz te Nijmegen.
A. Bueno, Gouv. Accountant te Combé (Suriname)	den heer H. J. Wolff te Den Haag.
H. Sterringa, Predikant te Fort-de-Kock.	Hoofdvertegenwoordiger te Malang.
H. J. Friedericy, Controleur 1ste kl. B.B., Oegstgeest, Wethouder Juffermansstraat 2.	den heer Mr. E. Rijke te Leiden.
Jonkvrouwe Mr. W. C. van Spengler, Advocaat en Procureur, Apeldoorn, Deventerstraat 34.	den heer H. A. Schoonhoven te Apeldoorn.

Afschrijvingen:

G. Q. Bierens de Haan, Amsterdam, Keizersgr. 525.
C. R. P. Schäffer, Amsterdam, Keizersgracht 489.
J. Reudink, Deventer, van Twickelostraat 4.
Prof. Dr. L. J. van Holk, Utrecht, Alexander Numankade 29.

Adresveranderingen:

J. F. H. J. Lutjens, van: Hilversum, Susannapark 2, naar: „'t Stattum", Vaassen (Gld.).
G. F. M. Liebert, Oud-Assistent-Resident, Lochem, Nieuwe Weg, van: 38, naar: 54a.
A. A. Ch. Morren, van: 's-Hertogenbosch, naar: Nijmegen, van Langeveldstraat 1. f 5.—.
H. J. van Haeften, Ass.-Resident, van: Scheveningen, Pansierstr. 7, naar: Den Haag, Bentinckstr. 152.
D. Heuvelink, Oud O.-I.-ambtenaar, Den Haag, van: Statenlaan 152, naar: Begoniastraat 95.
W. C. Thieme, Oud-Resident, Den Haag, Laan van Nieuw O.-Indië, van: 401 naar: 246.
H. J. Wolff, West-Indisch Ambt. m.v., Den Haag, van: Falckstr. 11c., naar: de Carpentierstr. 246.
Mejuffrouw M. M. Raket, van: Zutphen, naar: Den Haag, Beukplein 27.
Dr. D. de Visser Smits, Leeraar N.I.A.S. van: Soerabaja, naar: Scheveningen, Pansierstraat 7. f 5.—.
F. H. Ramondt, van: Soest, Vosseveldlaan 12, naar: Santpoort, Duinlustparkweg 8. f 5.—. Afd. Haarlem.
M. K. Supheert, thans: Directeur Vrijzinnig Rusthuis „Heemstrastate", van Haren bij Groningen, naar: Oenkerk (Fr.).
Ir. Ch. F. van Haeften, thans: wd. Waterstaat Ingenieur 1ste klasse, Batavia-Centrum, Departement van B. O. W.